

.....

KAMPEN OM „VERDENS TAG“

Dalai-Lamas flugt har rettet søgelyset mod Tibet. Se artiklen side 14-15 om dette mærkelige land og den følgende farvebilledserie om Tibets grænsebjerge og den fredelige kamp for at nå deres tinder.

.....

Der er forskel
på cykler

FDB-Cykler i Brugsen.
Fås også i ANVA, NORITA,
BF-Magasinet og Stilman, Ålborg,
samt EOB, Esbjerg.

Den kåde forårssol får os til at tage cyklen
frem – men den afslører også de gamle skæ-
vanker.

De kan selv blive flot kørende på en SPEEDY
LUXUS til 312 kr. eller en af de andre elegante
modeller i 1959 cykelkataloget, som Brugsen
gerne vil vise Dem.

Cykel- & Motorafdeling

LANDET RUNDT

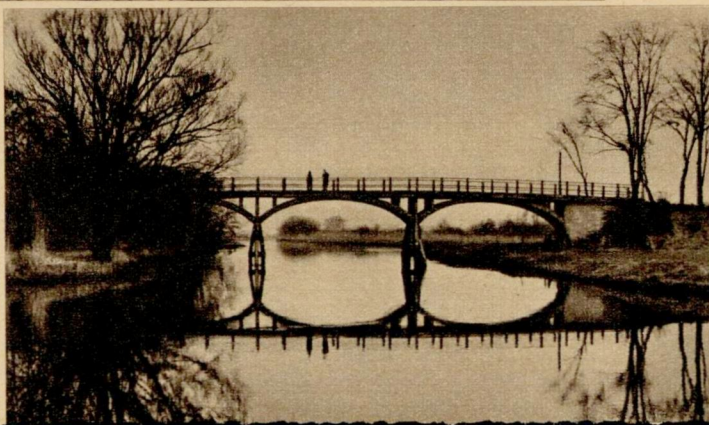

Strandauktion. Langs hele vestkysten har der været holdt strandauktioner. Her ses strandfogden på Holmslands Klit med en del af uvejrsgodset.

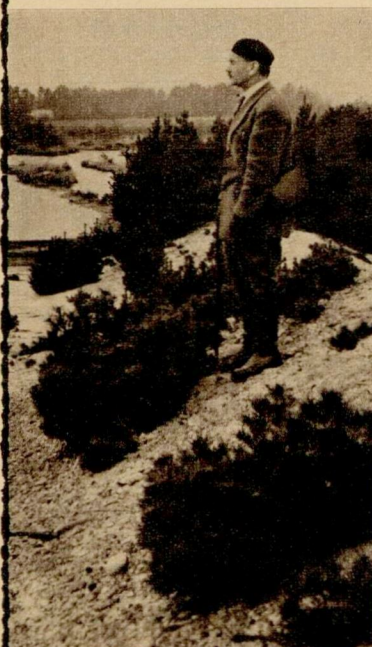

Solleg. Der er glød i solen, og børnene finder nu brændeglasset frem.

Måne - plantage. En privatmand har i Geilbjerg beplantet et stort areal brunkuls-„månebjerge“ og forvandlet dem til en naturskøn plantage. Og i flere vandfyldte brunkulsgrave har han fået åkander til at vokse.

Udtjent. Amtmand Hoppes bro over Gudenåen ved Langå er Danmarks første jernbetonbro. Nu har den udtjent og skal afløses af en solidere.

Landauktion. I flere dage lød auktionarius' „Ingen højere?“ på Centralhotellet i Esbjerg. Alt - lige fra lysekroner til slotsaftappet rødvin - var under hammeren. Efter auktionen blev hotelnøglen afleveret til Esbjerg og Omegns Brugsforening; nu nedrives bygningen, hvorefter der tages fat på opførelsen af det planlagte brugsforeningsvarehus.

kvalitet og slidstyrke

for meget mere end prisen

SLIDMAND arbejdstøj passer til Deres job. Blålistret kedeldragt dess. 440/4004 49.85

Slidmand

en kvalitetsvare fra

Kaffeprisen i søgelyset

MAN kan sagtens sælge dåserejer under indkøbsprisen, for trods alt er det jo meget få, der flatter sig med den slags lækkerier – ihvertfald til daglig. Måske er der nogen, som i forbifarten lader sig imponere af sådanne pris-kunstgreb, men når man tænker nærmere over sagen, vil man dog nok være mere interesseret i lave priser på varer, der virkelig vejer til på husholdningsbudgettet. Som f. eks. kaffe.

Har husmødrene tænkt over, hvad det betyder for deres husholdnings-penge, at prisen på Cirkel-kaffe nu er sat ned for femte gang i løbet af 8-9 måneder. Med den sidste reduktion på 32 øre er Hvid Cirkel-kaffe blevet 2,24 kr. billigere pr. kilo i løbet af dette tidsrum, og de andre cirkelkaffe-kvaliteter noget lignende.

VED de tidligere prisnedsættelser er den øvrige kaffe-detailhandel mere eller mindre beslutsomt fulgt i cirkelkaffe-pigens fodspor (ialtfald et stykke vej), men nu er priserne kommet så langt ned, at flere melder pas. Det må imidlertid blive deres sag, men når det i en artikel i *Information* hedder, at Irma ikke ønskede at „deltage i priskrigen, da man ikke finder købmandsmæssig basis for en prisnedsættelse nu“ må vi reagere.

Siden 3. juli i fjor er priserne på Irma-kaffen og Hvid Cirkel-kaffe, der er det mest nærliggende sammenligningsgrundlag, faldet i takt med hinanden i flere etaper, dog således at Hvid Cirkel til stadighed lå lavest i pris. Men i den sidste nedsættelse fik Hvid Cirkel ikke følgeskab.

Hvordan lotteri-købmændenes kaffepris påvirkes af de betydelige nedsættelser, kan ikke vurderes generelt. Her kan man altså kun fra forretning til forretning se, hvad lodsedlen koster. Men enhver antydning af, at Cirkel-kaffe sælges med tab som en slags „lokkevarer“ må bestemt afvises.

– Naturligvis er der ikke tale om nogen kunstig prisansættelse, siger lederen af FDBs kolonialafdeling, direktør E. Ulriksen. – Med brugsforeningernes kaffe-omsætning ville et sådant kunststykke være temmelig kostbart, og det er jo ikke Ebberød bank, vi driver. Det er lige så selvfølgelig, at prisnedsættelsen ikke ledsages af nogen forringelse i kvaliteten. Rent bortset fra, at det er en metode, vi ikke bruger, tror jeg, at kaffe er en vare, man ikke kan snyde husmoderen med. Hun kan nok smage, hvad der er i posen, uanset om der har ligget en lodseddel oven i. Næ, nedsættelsen nu er ligesom de tidligere sket i nøje takt med markedssituationen...

SAGT med andre ord er nedsættelsen af kaffeprisen altså kun et udslag af brugsens almindelige princip: at sælge den rigtige vare til den rigtige pris. I hvis øjne dette er købmændsmæssigt, skal vi ikke kunne sige. Men det er ialtfald forbrugermæssigt korrekt.

To 25 års jubilare i FDB

Lederen af fællesforeningens afdeling i Sønderborg, forretningsfører Eilif Skovmand, fejrede den 23. april sit 25 års jubilæum i FDB. Forretningsfører Skovmand kom sidste oktober til Sønderborg fra Horsens, hvor han i otte år har beklædt forretningsførerposten. Forud for denne periode var hr. Skovmand bl. a. i en årrække tilknyttet den nu nedlagte Linum-fabrik i Viby J.

Den 1. maj fejrer direktør Max Mortensen, FDBs fabrikker i Kolding, sit 25 års jubilæum i fællesforeningen. Efter først at have virket i to år ved centrallaboratoriet i København, kom Max Mortensen i 1936 til fabrikkerne i Kolding, først som civilingeniør og var derefter i en årrække driftsleder, indtil han for fem år siden – ved direktør Vilstrups afgang – udnævntes til Koldingfabrikernes direktør.

• SAMARBEJDSMENNESKER • I STEDET FOR STRÆBERE

DET er nok lidt for tidligt at tale om, at vi er inde i atomtiden, sagde højskoleforstander Arnfred i et foredrag på Andelsskolen ved skolens årsafslutning fornylig. Snarere burde den betegnes som automatiseringens tidsalder, hvilket vil sige en fortsættelse af den industrielle revolution for 150 år siden. Dengang trådte maskinerne i stedet for muskelkraften, nu er man gået et skridt videre og har skabt sindrige elektronhjernener, som kan dirigere maskinerne, foretage beregninger o. s. v.

Denne udviklede teknik kræver i særlig grad samarbejde, men på en mere fordringsfuld måde end dengang, samlebandet repræsenterede det ypperste i teknisk organisation. Der er i dag brug for mennesker, der kan tage et ansvar. Det kan elektronhjernen ikke.

Det er ikke stræbere, samfundet i dag trænger mest til, men derimod mennesker, der forstår at indordne deres evner og kræfter under samarbejdets love. Ligesom på et fodboldhold må den enkelte indordne sig under holdets interesser for at opnå det bedst mulige resultat for hele gruppen.

Inden for amerikanske universiteter er man begyndt med at inddele de studerende i små samarbejdsgrupper, hvor hver enkelt gruppes deltagere får samme eksamenskarakter, nemlig den, hele gruppen har opnået i fællesskab. Men at få indført en tilsvarende indstilling i samfundslivet, vil sikkert volde betydelige vanskeligheder. Mennesket har i årtusinder virket efter selvhævdelsens lov, og det er svært pludseligt at skulle omstille sig til noget helt andet.

Her må vi sætte vor lid til ungdomsskolerne, som må lære vor ungdom med det rette sind at tage mod den hjælp, automatiseringen stiller til rådighed. De unge må – som det også er denne skoles opgave at bidrage til – opdrages til at træde ud i livet med den rette ansvarsbevidsthed, lære at forstå, hvad samarbejdet kræver af dem og dygtiggøre sig til dette samarbejdes krævende kunst.

• • • • •

Kunsten at købe rigtigt ind

BRUGSFORENINGER, kædebutikker og „frie købmænd“ ser nok forskelligt på mange problemer og skjuler ikke deres forskellige grundsyn. Men der er også områder, hvor disse tre parter i varefordelingen kan samarbejde. Et af disse områder hedder: opdragelse af forbrugerne til at købe rigtigt ind. Til løsning af denne sag er fællesforeningen gået sammen med Irma og købmændsorganisationerne om at yde støtte til en oplysende film.

Det er Danske Husmødres Forbrugerråd, der har forenet de tre konkurrerende parter om støtten til filmen, og den optages under tilsyn af et udvalg med fru Lis Groes som for-

mand. Kontorchef Åge Bo fra FDBs oplysningsafdeling, fru Willemoes Andersen, Giver, og konsulent Beri Nielsen fra De samv. Købmændsforeninger er udvalgets øvrige medlemmer, og det har iøvrigt allieret sig med *Samvirkes* medarbejder, husholdningskonsulent Bodil M. Begtrup som sagkyndig medarbejder.

I filmen skal man se en ung nybagt husmoder, der som læremestre får to typer husmødre: den let forvirrede husmoder, der ikke ved, hvor meget hun skal købe, og hvor hun skal købe – og så hendes modersætning: husmoderen, der forstår at udnytte fordelene ved at tilrettelægge sine indkøb.

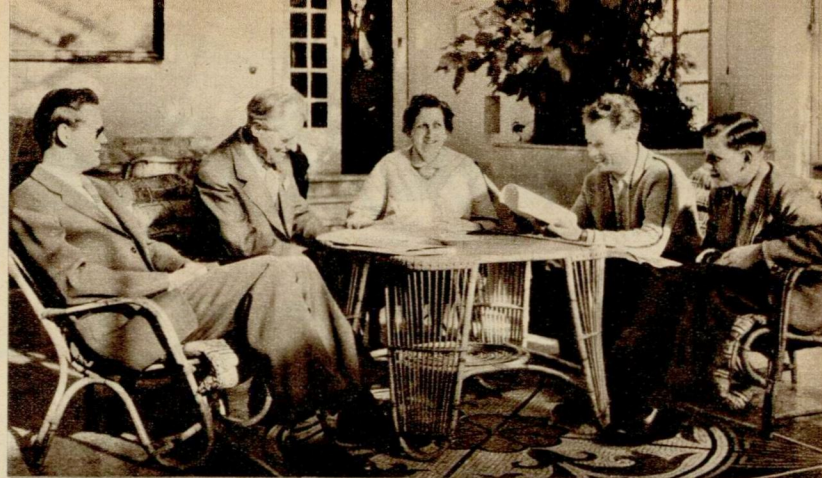
Kontakt

MED NYE BEFOLKNINGSGRUPPER

DET behøver næppe nærmere forklaring, at sparekasserne og brugsforeningerne har fælles interesse i, at den unge bliver en god administrator af sine penge. Dette var baggrunden for et weekend-kursus, der har været holdt på Breidablik højskole i Holte, hvor nogle og tredive repræsentanter for danske ungdomsorganisationer drøftede ungdommens økonomiske problemer. Indbyderen til dette kursus var landsorganisationen Ungdommens Fællesråd, som imidlertid havde overladt det praktiske arrangement til FDBs oplysningsråd og Dansk Sparekasseforening.

Dette kursus bød på et stærkt sammentrængt program, omfattende blandt andet rundbordssamtaler og gruppediskussioner om „Ungdommen som forbruger“ og „Opdragelse til økonomisk ansvar“ med indledning af professor Ejler Alkjær, lærer Povl Brøndsted, typograf Bent Akjær, undervisningsinspektør Jørgen Bøgh, borgmester Erh. Jacobsen og landmand Niels Anker Kofoed. Der var korte redegørelser for FDBs og sparekassernes oplysningsvirksomhed; direktør Erik Hauerslev indledte en diskussion om film i oplysningens tjeneste, og endelig rundede professor P. Nyboe Andersen kursen af med et foredrag om den enkeltes økonomi og samfundets.

Vi omtaler programmet så udførligt for dermed at understrege dette kursus' karakter, der i flere henseender afviger fra, hvad FDB hidtil har været ene- eller medarrangør af. FDBs oplysningsråd har imidlertid villet prøve nye veje for at opnå kontakt med kredse udenfor bevægelsens egne rækker. Ikke i form af anmasende propaganda, men ved i sagligt samarbejde med andre organisationer at

En deltagergruppe i samtale omkring et bord i Breidabliks smukke vinterhave. Fra venstre ses: Anker Nielsen, Ungdommens Fællesråd, forstander Aagaard, FDBs oplysningsråd, Helga Wang Jørgensen, KFUK-spejderne, Poul Erik Olsen, DsU, og Thorkild Møller, Radikal Ungdom.

behandle såvel almene som specielle emner af interesse for den ganske bestemte kreds, man henvender sig til.

Forløbet af dette weekend-kursus på Breidablik viste en så løfte- rig interesse blandt deltagerne, at det overvejes at gentage det – naturligvis med nye deltagere. Hvilke udviklingsmuligheder ideen iøvrigt rummer, kan kun fremtiden vise. Ved adskillige lejligheder er der peget på, at også i oplysningsarbejdet kræver tiden fornyelse, og vejen frem går måske blandt andet over sådanne kursuser. Man kan udmærket forestille sig, at tilsvarende gruppe-kursus for eksempelvis lærere, studerende, for husholdningskonsulenter, for faglige ledere og så videre, kan føre til et frugtbart samarbejde med nye befolkningskredse til ligelig gavn og glæde for såvel kursUSDeltagere som den kooperative bevægelse.

Virkelyst og virketrang

FLYDENDE ammoniak er noget, man vil høre meget om i de kommende år. Landmanden ved nok, hvad det er. Til beroligelse for uindviiede skal vi oplyse, at det ikke er et farligt sprængstof, selvom det er eksplosivt i mere end én forstand, blandt andet vil det betyde en revolution for landbruget på gødskningsens område og derved komme til at betyde meget for alle borgere i dette land, uanset om de er landmænd eller ej.

Det imponerende i den nye teknik er, at den vil gøre det muligt at tilføre jorden nødvendige gødningsstoffer på en langt billigere og enkel måde end hidtil, og man har beregnet den direkte fordel til cirka 30 kr. per hektar, samtidig med at arbejdsindsatsen er mindre, og det har jo sin store betydning i vor tids landbrug med dets permanente mangel på arbejdskraft.

Den nye metode er allerede ude over forsøgsstadiet, og særlig i Nordjylland er den ved at vinde stærkt frem. Spørgsmålet om teknikken skal vi ikke her komme ind på. I en kort billedreportage omtales den på side 12, men hører ellers hjemme i de landbrugsfaglige blade.

DERIMOD appellerer anvendelsesmulighederne i allerhøjeste grad til andels-initiativet, ikke mindst til brugsforeningernes. Som for mange af de nye tekniske gennembrud, der kaster godt af sig, er der betydelige igangsættelses-omkostninger. Der kræves et nedfælde-apparat, der skal anvendes i forbindelse med en traktor og koster cirka 7.000 kr. – eller mere end den mellemstore og lille landmand er indstillet på at ofre alene.

Det, man ikke kan klare alene, løfter man som bekendt i fællesskab, og som en nydannelse indenfor andelsbevægelsen er der derfor af lokalforeninger under Dansk Andels Gødningsforening dannet såkaldte nedfælde-kredse med det formål at købe det nødvendige aggregat og at forestå nedfældningen blandt kredsens medlemmer.

Det er dog en udvikling, der endnu kun er i sin vorden; antallet af aggregater, der dette forår har været i sving er beskedent.

Alt dette kom snakken til at gå om i brugsforeningen *Virkelyst* syd for Slagelse, og en af de første dage i marts rejste uddeler Grønbæk overfor sin bestyrelse det spørgsmål, om ikke brugs-

foreningen burde være med her, hvor der ganske øjensynligt er mulighed for at levere medlemmerne en billigere vare end hidtil. Og bestyrelsen var straks med. På *cirka otte dage* var sagen gennemdrøftet; man var trådt i samarbejde med tre af DAGs nabo-lokal-kredse og havde købt det nødvendige aggregat hos DLAM. Og i løbet af *de næste otte dage* får *Virkelyst* i samarbejde med DAG arrangeret et møde for egnens landmænd om sagen, får tegnet et passende areal, får købt den nødvendige mængde flydende ammoniak gennem DAG, får lejet en traktor, får to traktorførere instrueret i brugen af aggregatet – og *begynder at køre!*

DER er to bemærkelsesværdige sider ved denne sag. For det første viser den, at andelsbevægelsen ikke – som man undertiden hører – er stivnet i gamle former, men virkelig lynhurtigt formår at omstille sig på de opgaver, vor mekaniserede tid stiller, stadig er lige så levende med i fremskridtet som for 2-3 generationer siden.

For det andet – og det er ikke mindre væsentligt – viser den, hvordan et lokalt initiativ kan blomstre. Navnlig de senere år har der lydt en del beklagelser over, at en række af de større fremstød i brugsforeningsbevægelsen er blevet til „fra oven“, dirigeret af cirkulærer og centraliseret planlægning, hvilket dog jo på ingen måde kan bebrejdes top-ledelsen, da brugsforeningerne altid er taget med på råd, når nye reformer var modne til gennemførelse, ligesom hver enkelt brugsforening stadig har sin fulde frihed til at handle spontant og effektivt, hvor der åbenbarer sig en chance for et nyt gennembrud på andelsideens grundlag, som man ser fra eksemplet i Vestsjælland.

I *Virkelyst* ventede man ikke, indtil der kom et duplikeret cirkulære „fra oven“; man tøvede heller ikke, indtil man havde set, hvad naboer eller andre gjorde. Man ganske enkelt så en lokal mulighed og *handlede!*

Handlingen er måske nok ikke af de store og skelsættende; solens gang vil næppe ændres, fordi der dette forår er nedfældet 30 tons flydende ammoniak i Fuglebjergs marker, men lad os ikke glemme, at virketrang i det små nu engang er en nødvendig forudsætning for fremskridtet i de større dimensioner.

Kan menneskene snart stjæle hinandens vejr- og forvandle nat til dag?

Kontrol med vejret! Det ville naturligvis være herligt – hvis det betød, at man kunne sikre sig solskin om søndagen, sne i juleferien og tørvejr i høsttiden. Men det er desværre ikke det, der er meningen, når videnskabsmændene taler om, at klimakontrol nu er noget, man kan beskæftige sig med som en praktisk mulighed.

Der er utvivlsomt store fordele at vinde. *Kontrol med klimaet vil kunne påvirke civilisationens fremtid endnu mere drastisk end udviklingen af atomkraften*, har en ekspert sagt. Men medaljen har en bagside: Man kan ikke forbedre sit eget klima i større udstrækning uden samtidig at påvirke andres – måske i ugunstig retning. Meget ofte vil det så at sige være naboens gode vejr, man stjæler.

I mindre skala kommer dette allerede frem ved den moderne regnmagervirksomhed, som er en af de få primitive metoder til klimakontrol, man foreløbig anvender i praksis. Teknikken er her den, at man fra en flyvemaskine udstrør f. eks. et meget fint pulver af tåris eller sølvjodid (flere andre stoffer kan også bruges) – hvorpå det giver sig til at regne. Vel at mærke, hvis betingelserne ellers er til stede, hvilket bl. a. kræver, at der er fugtmættede skyer over egnen, og at temperaturen i de forskellige luftlag holder sig indenfor visse grænser. Man anslår, at der jorden over

anvendes 30–40 millioner kr. om året på fremkaldelse af regn ad denne vej, men det, der sker, er jo i virkeligheden kun, at man får nogle skyer til at afgive deres regn på et andet sted end der, hvor den ellers ville være faldet.

Lokalt set er det undertiden overraskende resultater, man har kunnet notere ved at redde tørketruede afgrøder, slukke skovbrande el. lign. med „kunstig regn“. Men til gengæld er der altså et andet område, som har fået mindre regn. Man har da også allerede ved amerikanske domstole set de første retssager anlagt af folk, som syntes, det var deres regn, andre havde tilvendt sig.

Man arbejder imidlertid nu med former for klimakontrol, hvor konfliktproblemer af denne art forstørres op til det mangedobbelte. En af forgrundsfigurerne indenfor USAs meteorologiske forskning, Harry Wexler, har således fornylig erklæret, at man kunne fremkalde en væsentlig forbedring af klimaet i store dele af USA ved at sprænge 10 brintbomber i det arktiske ocean. De ville efter hans beregninger slynge så store mængder damp op i atmosfæren, at det dannede et halvpermanent skylag over det meste af det arktiske område. Resultatet ville, sagde den amerikanske ekspert, blive en udstrakt smeltning af polarisen og mildere vintre i områderne mellem 35. og 50. breddegrad – d.v.s. den nordlige halvdel af USA og et bælte gennem Europa spændende fra Nordfrankrig til Nordafrika. Det lyder jo meget godt. Men for området mellem 50. og 65. breddegrad (hvor bl. a. Danmark ligger) ville virkningen blive snefald af dimensioner, man ikke har kendt magen til i disse egne siden istiden.

Heldigvis for os er der ingen, som i ramme alvor tænker på at gennemføre denne specielle „klimaforbedring“, men mangfoldige andre planer beskæftiger hele stabe af videnskabsmænd rundt om i verden.

Selve dette, at menneskene kan øve indflydelse på klimaet er ikke noget nyt. Her i Danmark har vi således haft en vis beskeden form for klimakontrol i det sidste hundrede år – nemlig siden man begyndte på klit- og hedebeplantning i stor stil.

Hovedformålet var jo et andet, men allerede den gamle pioner E. Dalgas hævdede som et argument for plantagerne, at man *vistnok kan forvente, at udstrakte skove vil forøge sommernedbøren hos os*. I 1930 foretog Chr. Dalgas en undersøgelse, som mundede ud i, at forårs-regnmængden mellem 1870 og 1933 var vokset fra ca. 100 til 150–60 mm i de stærkest beplantede jyske egne, mens stigningen var mindre end det halve i Østjylland – og på Sjælland, hvor skovforholdene ikke var forandret, var der slet ingen forøgelse af nedbøren at spore.

Ved at øge regnmængden og skydækket skulle plantagerne iøvrigt også, mente Chr. Dalgas, afsvække nattefrosten.

I et sådant tilfælde kan man vanskeligt tale om skadelige bivirkninger, men forholdet er lidt anderledes, hvis man bliver i stand til at mildne f. eks. Sibiriens vinterklima. Russerne har allerede i flere år tumlet med nogle uhyre projekter, som går ud på at opdæmme en eller flere af de vældige floder, som løber gennem Sibirien ud i det nordlige ishav. Derved ville man danne et indhav i Sibirien eller Centralasien med afløb sydpå gennem områder, som nu er gold ørken. For disse egne skulle resultatet blive bedre vandingsmuligheder, større frugtbarhed og et mildere klima. Vejret over store dele af den nordlige halvkugle er imidlertid stærkt påvirket af det højtryk, som hviler over Centralsibirien i lange perioder af året. Dets virkninger strækker sig fra Vesteuropa til Kinakystens monsuner. Hvad der vil ske med vejret disse steder – altså også hos os – hvis det bliver mildere i Sibirien, er ikke til at sige, men det behøver ingenlunde at blive en ændring til det bedre.

Nu er det naturligvis ikke noget, man sådan lige løber til, at vende Ob, Jenissej eller Lena, så de flyder mod syd i stedet for mod nord, og visse andre „klima-projekter“ bærer i endnu højere grad fremtidsfantasiernes – eller fantastierne – præg. Man har f. eks. foreslået at bygge en dæmning tværs over Beringstrædet mellem Asien og Amerika og derpå pumpe varmt Stillehavsvand ind i Polarhavet til isen her var smeltet. Andre har luftet den idé, at man med et gigantisk dæmningsanlæg i Atlanterhavet

OGSÅ PRØVET I DANMARK

Også i Danmark har det været forsøgt at fremkalde „kunstig regn“ ved bestøvning af skyer. – Vi behandlede nogle skyer med kulsyresne, der blev udstrøet fra en flyvemaskine, fortæller afdelingsmeteorolog Carlsen, som deltog i eksperimentet, men udfaldet blev negativt, for så vidt som der ikke faldt regn. Siden er der, så vidt jeg ved, ikke foretaget andre forsøg af den art her i landet. Det er temmelig dyre eksperimenter, og der er jo ingen grund til, at vi foretager lige de samme forsøg, som man gennemfører i andre lande. Vi venter og ser, hvilke resultater vore kollegaer kommer til andre steder...

kunne presse Golfstrømmen op langs Amerikas østkyst og således skabe et varmere klima der – mens man jo til gengæld måtte imødesee barskere vintre i Nordvesteuropa.

Mere alvorligt er der sikkert grund til at tage de former for klimapåvirkning, som står i forbindelse med den mest moderne teknik: atomkraft, rumraketter og satellitter. At atom- og brintbombsprængninger har været i stand til at forøge radioaktiviteten f. eks. i regnvand i helt andre egne af kloden er jo forlængst fastslået. Bl. a. har man konstateret en stærk forøgelse af radioaktiviteten i regnvand opsamlet på Albuen ved Nakskov fjord, hvor man bruger regnvand som drikkevand. Om nogen akut fare for beboerne er der ganske vist ikke tale, men forøgelsen er dog så stor, at problemet nu holdes under stadig kontrol. I andre lande har man påvist et så stort indhold af radioaktivitet i visse agerbrugsafgrøder, at det har vakt betænkeligheder.

Hvilke virkninger kernevebønsforsøgene hidtil har haft på selve vejrliget er næppe helt klarlagt. Nogle videnskabsmænd hævder, at 2000 brintbombeeksplosioner i løbet af de næste 20 år vil være i stand til at skabe sådanne ændringer i atmosfæren, at det vil fremkalde en ny istid. – *Hav ørevarmere parat, når vi nærmer os år 2000*, lød deres venskabelige råd.

Her er jo imidlertid tale om en *utilsigtet* påvirkning af klimaet. Det arbejde, som direkte har klimakontrol til formål, er for en stor del mørklagt, fordi det er led i det almindelige stormagts-kapløb om tekniske

og videnskabelige landvindinger af militær betydning. Man ved dog f. eks., at amerikanerne i New Mexicos ørken har brugt raketter til at sprede kemikalier, som kan ændre sammensætningen af den øvre atmosfære. Der skal naturligvis store mængder til, før det er mere end en dråbe i lufthavet, men dog næppe så store, som man ville tro. Blot 4-5 kilo af en af de luftarter, man eksperimenterede med, viste sig i stand til at skabe en grøn rød skyformation, som kunne ses flere hundrede kilometer væk.

Tilmed vil relativt små ændringer i atmosfærens sammensætning antagelig kunne bevirke ret store klimaudslag, f. eks. ved at hæmme varmeudstrålingen fra jorden eller indstrålingen ude fra rummet. Muligvis skyldes den temperaturstigning, som er konstateret i dette århundrede bl. a. en sådan ændring i atmosfærens sammensætning – hidført ved menneskenes forøgede brug af olie, benzin og andre brændstoffer. Populært forklaret er tankegangen den, at de voldsomt forøgede mængder af kulveile og andre spildgasser f. eks. fra biler skulle virke som et slags drivhustag omkring jordkloden.

Teorien er lidt i slægt med den, der ligger bag visse landbrugsforsøg, som er gennemført flere steder i de arktiske egne. Man har her prøvet at udstre kulkulstøv eller sod i et ganske tyndt lag over nogle marker og derved opnået en langt større varmeoptagning af jorden på disse arealer (fordi en mindre procent af varmestralerne kastes tilbage). Det endelige resultat blev en væ-

sentlig bedre høst. I virkelig stor stil er det naturligvis ikke praktisk at pudre markerne over med sod, men man kunne tænke sig andre kemikalier med en tilsvarende virkning enten udstøret på jorden eller fordelt i atmosfæren.

Indenfor en overskuelig fremtid mener man også at kunne udnytte satellitter som kunstige sole. Et antal på måske et dusin satellitter, der udsender ultraviolet lys fra en position ca. 40.000 km ude i rummet vil efter nogle forskeres beregninger være i stand til at omskabe nat til dag. Ikke just til højlys dag ganske vist, men til noget, der belysningsmæssigt vil minde om en mørk vinterdag. Næppe alle vil betragte byttet som en fordel.

Mere udeladt tilfredshed vil der sikkert være med, at satellitter med indbyggede tv-sendere giver bedre udsigt til at bekæmpe orkaner, tornadoer og lignende katastrofestorme. En „fuldvoksen“ orkan er der ikke meget at gøre ved, men tv-billeder fra kunstige planeter skulle gøre det muligt at spore en orkan så tidligt, at den kan kvæles i fødslen – f. eks. ved at den splittes op i en række tordenbyger med den ovenfor omtalte regnmagerteknik. Den første TV-satellit er som bekendt allerede sendt op af USA.

En større snestorm frigør lige så meget varme som hundrede atombomber, og en nogenlunde anselig orkan repræsenterer lige så megen energi som Danmarks el-forbrug i tusinder af år. Det er derfor forståeligt nok, at mange – også fagfolk – ser med skepsis på menneskets muligheder for at øve mærkbar indflydelse på vejrkræfternes spil, så meget mere som selv vore fineste meteorologer jo kan have svært nok ved at forudsige vejret blot for de næste 24 timer. Netop vanskeligheden ved at forudberegne vejrets omskiftelser tyder imidlertid på, siger andre, at forholdsvis ringe årsager kan fremkalde betydelige udslag på det klimatiske område.

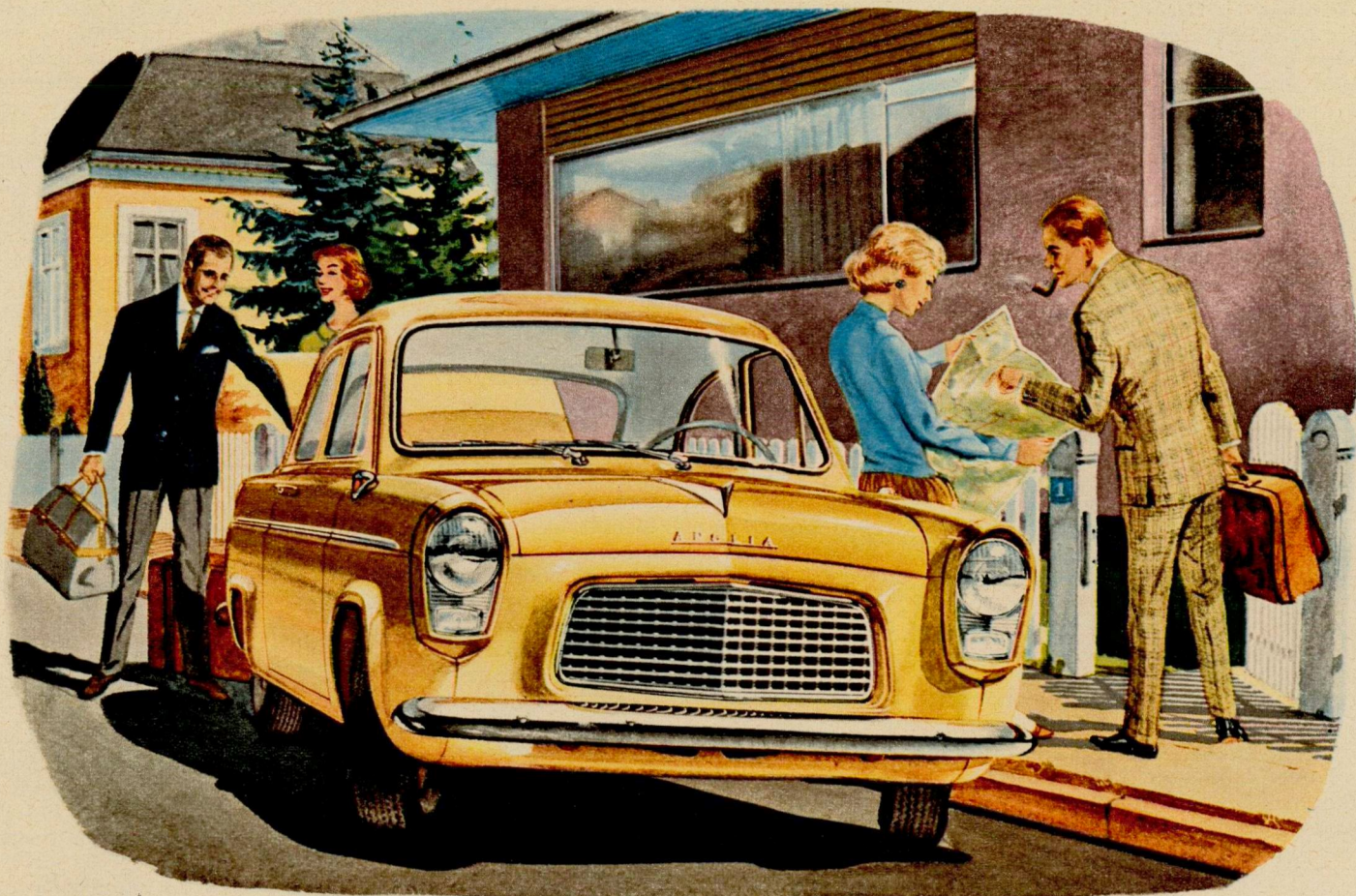
Den viden, menneskene indtil nu har om vejrets mekanisme, er blevet sammenlignet med det overblik, man har over en fodboldkamp, hvis man betragter den gennem et nøglehul. Den risiko er altså til stede, at vi når til at kunne gribe ind i de klimatiske kræfters vældige balance, inden det er muligt at overse følgerne heraf. Ikke noget særligt betryggende perspektiv...

For stormagterne er klimakontrollen imidlertid et krigsvigtigt anliggende. Atomfysikeren Edw. Teller, der spillede en førende rolle ved konstruktionen af brintbomben, har sagt, at USA kan blive en 2. classes militærmagt, hvis russerne vinder et afgørende forspring på dette område. Men selv under fredelige tilstande vil klimakontrollen rejse problemer for alle lande – navnlig fordi „vejr-tyveri“ er et begreb, som ikke er forudsat i de juridiske lærebøger eller de mellemfolkelige traktater. Hvor skal en-stat gå hen med en klage, hvis den føler sig gået for nær af de andres fiksfakserier med vejret? Her er påny et område, hvor samarbejde mellem folkeslagene er en bydende nødvendighed, hvis de tekniske fremskridt ikke skal blive en forbandelse i stedet for en kilde til øget velstand og velvære.

Sådan laver man en „kunstig“ regn- eller snebyge. I dette tilfælde er skyen så afkølet, at det bliver snekrystaller, der samler sig om de sølvjodid-korn, flyvemaskinen udstørr, men princippet er det samme, selv om temperaturen i skyen er så høj, at det er vanddråber, der frembringes. Hvorvidt nedbøren falder ned som sne eller regn afbænger naturligvis af temperaturen i de luftlag, den passerer undervejs mod jorden. Også andre krystaller end sølvjodid kan bruges til formålet – eventuelt kan vand anvendes. Hvor effektiv regnmagerteknikken er, kan ikke siges at være videnskabeligt fastslået, selv om metoden forlængst bruges kommercielt i betydelig udstrækning. Det vil jo altid være svært for kunden at afgøre, hvor meget regn han ellers ville have fået.

Dejlige fridage ligger foran Dem . . .
og hvad er vel bedre end at komme ud at
rejse – indsuge nye indtryk – se og opleve –
og vende hjem med frisk luft i lungerne.
Med den nye ANGLIA, De går og
drømmer om, står hele landet, ja
hele verden Dem åben. Enten De
drejer til højre mod Mariager
eller til venstre mod Rom, bliver turen en
oplevelse med ANGLIA som den altid
veloplagte rejsekammerat.
Der er mange grunde til at folk med sans
for biler vælger ANGLIA: accelerationen,
vejbiligheden, de smukke linier og den fine
økonomi. Man vælger den kort sagt, fordi den
på alle punkter er topvognen i sin klasse.

FORD ANGLIA

Bilen man drømmer om

Vandringer i den danske provins

DER står frisk vejr ind over Thisted. Man mærker det store havs nærhed, luften er stærk og saltet.

Og træerne er få og små, kuede af den stride vestenvind. Da *Plantagen*, byens eneste park, blev anlagt i 1821, var der næppe et dusin træer i Thisted og omegn. Amtmand *Faye*, plantesagens foregangsmand på disse egne, skriver i begyndelsen af 1800-tallet om sit første indtryk af Thy: Et ejendommeligt landskab, ikke et træ, ikke en busk.

Faye fik anlagt en „træ- og planteskole“, hvorefter *Plantagen* udviklede sig. Senere kom Hedeselskabet til, og nu breder der sig store nåletræsplantager over det i sin tid træløse Thy – der forresten i endnu ældre tider var et skovland.

Men løvtræerne i Thistedes haver skyder ryg mod havblæsten, der vil tvinge dem i en ydmygende bøjning mod øst. Forblæst er Thisted. Alligevel er der en egen trohjertig hyggestemning over byen.

Læsestuen i Thisted bibliotek.

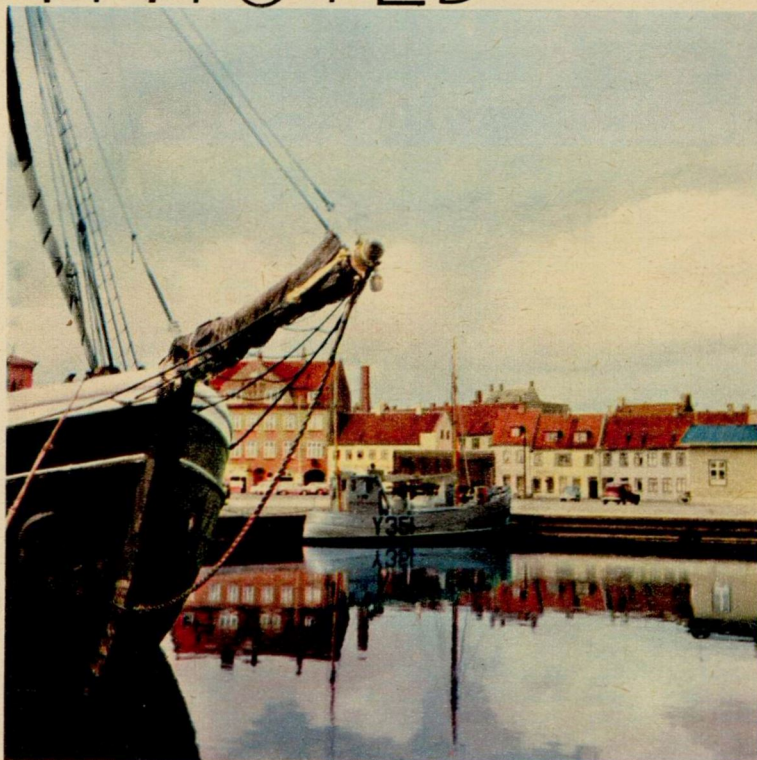
Her er ingen glansbilledagtige gadepartier, intet gammeldaws guf for turister. Her går man i en beskeden og stilfærdig jysk købstad, som synes at leve sit eget liv og hvile i sig selv.

Og se nu kirken, der ligger omtrent midt i byen på sin grønne bakke, hegnet af en kampestens kirkegårdsmur. Den lange, ret lave og hvidkalkede bygning med de spidsbuede vinduer er uden al bombast og virker i sin enkelhed så inderligt beroligende på sindet. Der skal vist mange gode prædikener til at opveje den kirkebygningens sunde tale til sjælen. Og ingen købstad kan ønske sig et værdigere centrum.

Kirkens indre er af samme beroligende virkning som dens ydre, og rummer ikke mange fortidsminder. På en af sidevæggene hænger et epitafium med portrætter af den berygtede og sagnomspundne herregårdsfrue *Anne Søe*, død 1736, og hendes tvende gemaler, og i et sidekapel hviler de alle tre bag en jerngitterport i kister, som tidens tand har gnavet stærkt i.

På prædikestolen, et renæssancearbejde fra 1600-tallet, har en anden skurkagtig person udfoldet sin fromhed – sognepræsten, magister *Oluf Bjørn*, som gav anledning til, at det afsides Thisted blev en fabel og endog nævnt i en af Holbergs komedier.

THISTED

Thisted havn. (Farvefoto: Egon Rasch.)

Det var i 1696. Magister *Oluf Bjørn*, der var anset som en from og gudfrygtig præstemand, fik nogle koner og piger af menigheden indbildt, at de var besatte af djævelen – og han samlede dem i sit hus for at besværge de „mørke magter“, som havde taget bolig i dem. Og nu gik det løs i præstegården med allehånde underlige gerninger. Flere og flere af menighedens kvinder blev „besatte“ og tyede til præstegården. Tilslidst skred bispem fra Ålborg ind, og affæren endte med, at pastor *Bjørn* blev idømt „evigt fængsel“, mens nogle af kvinderne fik kortere fængselsstraffe. *Bjørn* blev dog løsladt efter et års forløb.

På den gamle kirkegård, der nu ikke benyttes mere, findes digteren *J. P. Jacobsens* grav, som enhver litterært interesseret Thisted-besøgende vil opsøge. Det er endog ret ofte sket, at udlændinge er rejst til Thisted blot for at dvæle ved det uanselige digtergravsted. Vil man se dets modsætning, kan man gå ned på den nye kirkegård. Her findes Danmarks kostbareste gravmæle, et monstrum i sortpoleret granit, 80 kvadratmeter stort, et gravkammer med sarkofager indhegnet med svære bronzekæder. Her hviler det jordiske hylster af en dansk-amerikaner, skibsbygger *Bendixen*, som havde tjent en mægtig hob penge i Californien, men bevaret kærligheden til sin barske hjemegn...

Men lad os nu kigge på Storetorv, hvor det gammelmødige rådhus og den funktionalistiske sparekassebygning ligger, og som iøvrigt er en venlig og lys plads med en buskadsbevokset skrænt, hvorfra en smuk villaagtig bygning rejser sig. Her har museet til huse, med sine sjældne oldsager, bl. a. fine små guldbåde og ravøkser fra offerfund i Thy – og med sine mindestuer for byens to store sønner, højskole- og friskolemanden *Kristen Kold* og digteren *J. P. Jacobsen*. Bygningen var oprindeligt en rigmands privatbolig, den har tilhørt byens mæcen, nu afdøde grosserer *Spangberg*, og han skænkede den til kommunen.

På Lilletorv, nær herved, standser vi ved en anden bygning, som *Spangberg* har betænkt sin by med – et svært bygget murstenshus, hvori kommunen har sine administrationskontorer. Er det ikke

Danmarks ældste brugsforening.

helt forunderligt, at en millionær har kunnet tænke sig at forære husly til selve det forslugne skattevæsen? Men det er altså nogle år siden.

Lillevor er meget lille, men byder på endnu en seværdighed, en buste af den første danske brugsforenings stifter, provst H. Chr. Sonne. Og få skridt derfra, i Torvegade, som forbinder det store og det lille torv, findes den nu 93-årige forenings butik, højmoderne og med selvbetjening. Den funkler af spejlglas og forkroming og stråler farverigt af brogede skilte. Og gennem døren står denne liflige duft af krydderier og kaffe, som vi alle elsker. Lad os gå derind og høre, hvad uddeleren i Danmarks ældste brugs mener om sin by.

Han hedder Ravn Sørensen og er en livfuld yngre mand med et muntert og vågent blink i øjnene.

— Vi har ingenlunde tabt modet her i Thisted, siger han. Vi tror stadig, at byen har udviklingsmuligheder. Men vi kan jo ikke nægte, at indbyggerantallet er gået tilbage, og at der i den sidste årrække er blevet nedlagt en del industrivirksomheder, ganske vist kun mindre foretagender, men alligevel...

Nå, uldspinderiet har vi da endnu. Og så drømmer vi om en flyveplads heroppe i Thy... og en havn i Hanstholm, for vi venter, den vil gavne Thisted. Iøvrigt trøster vi os med, at vores opland er godt. Der er megen førsteklasses jord i Thy, og befolkningen er solid — dygtig, flittig, trofast.

I samtalen løb strejfer vi byggeriet i byen. Om jeg ikke har lagt mærke til de nye bankbygninger? Og sygehusbyggeriet? Andelsboligforeningen har også bygget en del — flere store blokke.

Og nu kommer vi ind på andelssagen, og han nævner Thistedes mange andelsforetagender, bl. a. svineslagteriet, foderstof-, æg-eksport- og gødningsforeningerne. Byen har også en FDB afdeling, som har til huse i den købmandsgård, J. P. Jacobsens far lod bygge, da han kom til velstand, og hvor digteren voksede op og døde.

— Byens nyeste stolthed og glæde er Kystvejen, slutter uddeleren, en dejlig promenade langs fjorden. At gå der en sommeraften ud forbi Thistedpigen, Wiinberg-Jensens festlige skulptur... og se på solnedgangen... Jo, der er ingen steder i det lille Danmark, hvor solen går ned i så vældig en farvepragt som over Limfjordens vestligste bredninger.

Lidt efter, at jeg har taget afsked med den elskværdige uddeler, går jeg over Grydetorvet — ja der er adskillige små torve og pladser i Thisted — og kommer til J. P. Jacobsens fødested, et teglhængt enetages hus, som ikke må forveksles med købmandsgår-

den. Der har været borgerstrid om, hvorvidt digterens første hjem skulle rives ned eller bevares — det lå i vejen for trafikken. Men en komité med turistforeningens formand, fhv. overbibliotekar Grønkjær i spidsen, fik huset reddet og skaffede midler til restaureringen, som nu er fuldført, så huset står parat til at modtage turister som andægtigt vil tænke på digteren, som skrev: Der burde have været roser...

Købmandsgården, der ligger ved havnen, er ret anelig, to etager med en stor bagbygning. Men dens arkitektur er uden interesse, og der er ingen poetisk stemning over dens mure, bag hvilke så mange kapitler af den berømte roman *Niels Lyhne* blev til. Men der er en god del hverdagspoesi over den udvikling, som har ført med sig, at fællesforeningen nu har lager i den gamle købmandsgård. Danmarks første brugs vakte naturligvis modstand hos alle Thistedes købmænd — modstand, hån og spot... men hvad er det ikke blevet til? Et markant træk i Danmarks ansigt.

Havnepladsen virker vidåben, men synes lidt for stille af en havneplads at være. En vældig himmel løfter sig over den, og et vidt udsyn har man her over mod Mors lave, melankolske kystlinje, som J. P. Jacobsens øjne så tit har hvilet på.

Al den snak om Thistedes store digter får en til at besøge biblioteket. Det er værd at se, en smuk, velproportioneret bygning med klare, rene linjer. Det indre er udsmykket af thybomaleren Jens Søndergård på Carlsbergfondets bekostning. Vist er der åndsliv i Thisted. I Plantagen findes et friluftsteater med 4000 pladser — og byen har både en kunst- og en musikforening.

Men lad os besøge fhv. overbibliotekar Grønkjær, som bl. a. også er en udmærket lokalhistoriker, og jeg har ikke siddet i mange minutter i hans arbejdsværelse, før vi er inde i en samtale om byen. Det bendixenske pragtgravmæle? — Ja, Bendixen var blevet millionær i Amerika, men ville tilbringe sin alderdom i sin fødeby Thisted. Han døde imidlertid lige før han skulle være afrejst fra Amerika. Men han blev altså begravet her. Thisted-boerne syntes vist, at han kunne have nøjes med et mere beskedent gravminde og have brugt nogle af de mange penge til legater. Men senere viste det sig, at han havde efterladt sig en bankboks fuld af gulddollars, som skulle gå til museet og til et legat for fattige fiskere i Thisted.

Når talen er om gaver til byen, må man ikke glemme grosserer Spangsbergs, siger Grønkjær. De omfattede ikke bare administrationsbygningen og den store villa, men også adskillige legater, og han bekostede teatret i Hotel Aalborg, og han skænkede ialt 140.000 kroner til biblioteket. Spangsberg var begyndt som vogterdreng i Thy og blev Thistedes matador. Han var et ejendommeligt menneske, påholdende, ja nærig, med småbeløb, men rundhåndet, når det gjaldt om at støtte med store summer. — Vi står ved vinduet og ser ud over lave, hældende trækroner ud til Thisted Bredning, der ligger som en stor stålgrå indsø. Og J. P. Jacobsen kommer igen på tapetet — måske fordi hans far var skipper, inden han blev købmand.

— Den gamle Jacobsen tjente en formue i forbavsende fart, fortæller bibliotekaren. Man mener, han drev smugleri. Men efter en lille pause siger han: — Det første min kone og jeg ser efter om morgenen, er fjorden: Hvordan te'r den sig i dag? Hvad foregår der derude.

Og så besøger vi en restaurant, hvor byens borgere kommer. Her er hyggeligt — og her er meget pænt besat ved bordene af bredskuldrede borgermænd, fiskere og landboere, der alle fører sig med værdig stilfærdighed og ro. Der hersker en god gammeldags provinsstemning herinde. Ved flere borde spilles kort — thyboerne elsker hjertesfri. Men man kigger op på den indtrædende og nikker let til ham. Velkommen skal man være.

Og så kommer der en stegt rødspætte, bred som en spade, tyk som et bind af J. P. Jacobsens værker, frisk som fjorden, velstegt, svømmende i smør...

Mad forstår de sig også på i Thisted.

STEEN CHRISTENSEN.

Monumentet for provst Sonne, den første danske brugsforenings stifter.

DET ER forbløffende at komme til Berlin – at stå i den by, der er brændpunkt for den stærkeste udenrigspolitiske spænding i mange år og så mærke, at berlinerne tilsyneladende betragter det hele som en sag, der ikke vedkommer dem synderligt. Spørger man, får man et kliche-agtigt svar, hvorefter samtalen ledes hen på noget helt andet.

Det er nu knapt et halvt år siden, den russiske ministerpræsident bebudede, at Sovjetunionen ville slutte separatfred med Østtyskland, hvis den samlet Tysklands-aftale mellem stormagterne ikke var opnået inden 27. maj. Datoen nærmer sig

jernsengene med de grå tæpper tæt. Kvinder og børn i nogle rum, mænd og drenge over 6 år i andre; ca. 50 personer i hvert rum. Efter kl. 22 må de ikke mere være sammen.

At domme efter den enorme vrimmel af børn, der er i alle lejre, er de meget sammen inden kl. 22. I kroge og nicher i de lange gange ligger de helt unge hos hinanden, når det bliver mørkt; hvor skal de ellers være.

I andre af lejrene, især de såkaldte standlejre, bor familierne sammen. Det er trods alt bedre, selv om der bor ca. 4 familier i hvert rum. Vi stikker hovedet indenfor i en sådan lejr. Den

Berlinere omkring et butiksvindue i Vestberlin. Hovedparten er fra østsektoren; de foretager – ulovligt! – deres indkøb i vest, skønt deres østmark her kun er en kvart vestmark værd.

BYEN MIDT I DET RØDE HAV

stærkt, og den forløbne tid har næsten hver dag bragt nye stortaler, nye trusler, nye udskældninger, nye tilnærmelser, nye politiske rejser . . . kort sagt, alle tangenter på det storpolitiske klaviatur har været slået an.

Berlin – byen midt i „det røde hav“ – er ikke blot i politisk henseende to byer, men også i økonomisk. Med sine hurtigt genopbyggede boligkvarterer, med sine lysstrålende gader, varebagnende forretninger og forlorne velhavenhed, pumpet ind i byen på det øvrige Vesttysklands og dets allieredes bekostning, virker Vestberlin som en helt anden by end det dunkle, rødede Østberlin og som en alt andet end ærlig reklame for det, der ville vente østtyskerne, om de sluttede sig til vest.

Reklamen virker imidlertid. Også fordi det er bekvemt at flygte i Berlin. S-toget kører daglig talrige gange mellem Østberlin og Vestberlin.

I Vestberlin melder man sig på et opsamlingssted sammen med hundreder af andre, der står i lange køer og venter på at blive indregistreret, for derefter at fortsætte gennem den lange skærsild af undersøgelser og forhør. Alle vil videre til Vesttyskland, men først må deres forhold undersøges.

Mens sagen står på, er de anbragt i flygtningelejre – måske varer det en uge, måske 5 år. For dem, der drog ud for at drage fordel af det gyldne vesten, må flugten med et mildt ord være en skuffelse.

I de fleste af de store gennemgangslejre er mænd og kvinder adskilt. I de store nøgne rum i den halvt udbombede fabrik står

har også været en fabrik engang. Vi går hen ad en bred gang, gulvet er sten, loftet er betonhvalvinger; det larmer kolossalt, når nogen går på gangen.

Der er ingen døre ind til de mange rum til begge sider, kun åbninger, de fleste lukket med et snavset gråt tæppe. Vi forsøger at banke på den kalkede stenvæg, men må opgive at bekendtgøre vor ankomst på den måde, skubber så beslutsomt tæppet til side og siger „Guten Tag“ med en stemme, der lyder mere frejdig, end man egentlig er. Sengene står to og to, med ca. 1 meter hen til det næste par. I sengen til højre for døren danner det grå tæppe et knudepunkt, ved siderne og forneden stikker det meste af to par ben frem.

Til venstre henne ved vinduet sidder tre koner på to senge og knævrer. De er fede og beskidte, de er af den slags, som i grunden befinder sig godt ved lejrlivet: de behøver ikke at bestille noget, skal bare ved spisetiderne hente maden i de grumsede og bulede blikskåle, og der er altid folk nok at sladre med og om. Den ene har været her i 4 år og har født 3 børn her – mænd er der jo også nok af – de to andre er kommet for et par år siden. På gulvet kravler et par små børn rundt i snavs og træk. Den ene er våd, og deres små ansigter er smurt til med snavs og tårer. Mødrene synes at være for travlt optaget af den sidste skandalehistorie til at tænke på deres børn.

På sengene overfor ser det anderledes ud: en far sidder og læser med sin 10-årige pige, moderen er ved at reparere en gammel jakke. Man kan se på de

menesker, at i deres hjem blev sengene redt og gulvet vasket, og barnet har aldrig hørt sine forældre fortælle historier om andre mennesker. Pinen ved omgivelserne næsten lyser ud af deres træk og generte hjertelighed. „Vi ville jo gerne sende hende i skole“, siger moderen, „men så længe her ikke er noget bord, hun kan sidde ved og lave sit skolearbejde . . .“ – Hun får tårer i øjnene, og vi skynder os at snakke om noget mere håbefuldt eller rettere om det eneste håbefulde emne på dette sted: om de ikke har mulighed for snart at blive „aufgenommen“ (anerkendt som flygtning) og så blive fløjet til Saar i Vest-Tyskland. – „Vi håber det; vi skal til „termin“ igen på tirsdag, men vi kom jo så hurtigt af sted, at vi ikke fik et eneste papir med, der kan bevise, at vi var nødt til at flygte“, siger manden.

Vi ønsker dem alt godt, inden vi går – og tænker vort. De skal nok blive „aufgenommen“, hvis de ellers taler sandhed og ikke er spioner. Undersøgelseskomiteerne ved øjensynlig mere om folk og forhold bag jerntæppet, end man skulle anse for muligt.

Men når familien så er blevet „aufgenommen“, må de vente til Saar-landet ser sig i stand til at optage flere flygtninge, derpå vente, til der bliver plads i en flyvemaskine. Over i Vest-Tyskland vil de blive anbragt i en flygtningelejr, måske endnu mere overfyldt end den i Berlin; dér må de vente, til manden får arbejde, så vil de – sikkert i lang tid – blive nødt til at vente på en lejlighed, og er de endelig nået så vidt – kan de lægge sig på gulvet i den tomme lejlighed og

vente på, at der skal blive så meget tilovers af lønnen, at de kan købe alt det, som vi andre tager som en selvfølge i et hjem.

Det med at bo hos familien – det vil sikkert i de fleste tilfælde blive en skuffelse. En bitter anekdote, som fortælles i Vest-Tyskland, siger således: „Vesttyskeren har tre problemer: 1) i hvilket udland skal jeg tilbringe min næste ferie? – 2) hvordan skal jeg få råd til en Mercedes 300? – 3) hvordan skal jeg slippe fri for mine fattige østtyske slægtninge?“

Og i Vest-Berlin mærker man det overalt: hos de fleste mennesker er der afsky og modvilje mod flygtningene østfra – og ikke mindst flygtningene mærker det.

Lige så megen beskhed er der i den anekdote, der siger, at tanken om Tysklands enhed har tre alvorlige modstandere: for det første vesttyskerne, der frygter at skulle betale for at hjælpe det fattige Øst-Tyskland på fode; for det andet østtyskerne, der frygter, at deres politiske betydning vil blive helt sat ud af spillet; og for det tredje – og navnlig – vestberlinerne der ved, at så er det slut med at leve af „pengeafpresning“.

Men et stort spil om Berlin er i gang; der er næppe grund til at tro, at den 27. maj bliver nogen skæbnedato; fristen kan udsættes og kan udsættes mange gange – men datoen for afgørelsen nærmer sig: afgørelsen om, hvem der skal beherske Berlin. Den, der behersker Berlin, råder over hele Tyskland. Og den der behersker Tyskland, råder over hele Europa, hedder det sig . . .

A.H.-n.

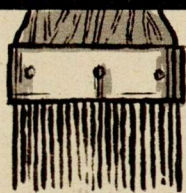

Hermesetas
søder uden at fede
foretrækkes verden over

Praktisk, flad sky-
deæske med 500 table-
ter - til lomme eller taske.
1 tablet svarer til 2 stk. sukker.

TUGON

igen
i
år

**bekæmpes
staldfluer**

bedst med

TUGON

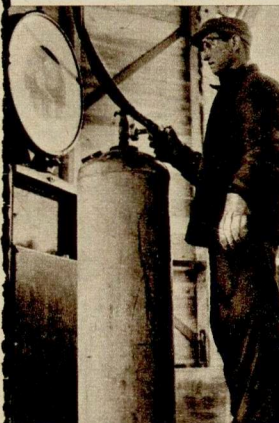
FLUEGIFT

**Det er tid
NU**

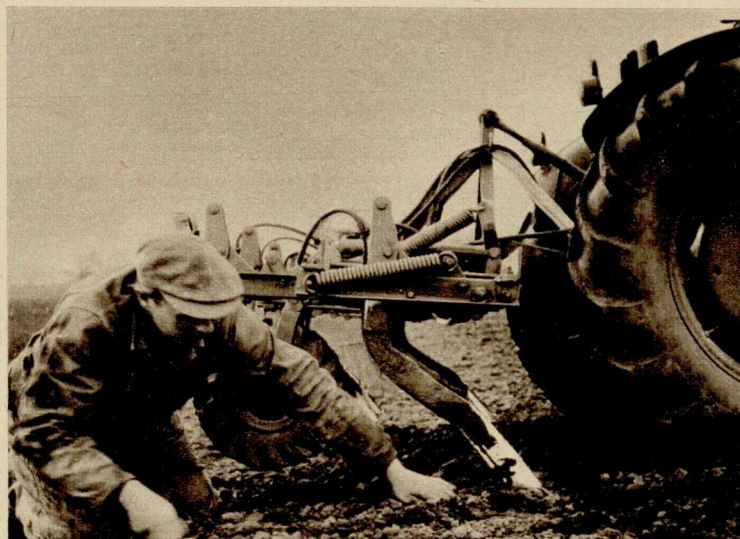

AGRO-KEMI

Flaskefoder til markerne

Det koster cirka 800,000 kr. at indrette en lagertank til flydende ammoniak. Derfor er der foreløbig også kun tre i landet, nemlig i Nørresundby - den, der ses ovenfor - i Fredericia og i Nykøbing F. Til venstre vises, hvordan ammoniakken tappes over på stålflasker under op til 11 atmosfærers tryk.

Siden 1943 har man i USA anvendt flydende ammoniak som kunstgødning, fordi det på grund af sit store kvælstofindhold ikke alene er den mest koncentrerede kvælstofgødning, men også den billigste. Danmark begyndte som det første land i Europa en omfattende forsøgsvirksomhed med flydende ammoniak i 1950, og nu vinder den nye gødningsform stærkt frem.

Den flydende ammoniak kommer i tankskibe fra Norge, men kan iøvrigt også fås fra andre lande; opbevares i store lagertanke, hvorfra den tappes på store stålflasker, der kan rumme 70 kg ammoniak. Med lastbil bliver disse stålflasker kørt ud til forbrugerne.

SELVBETJENINGS- BUTIKKEN TIL UNDERSØGELSE

I løbet af de kommende måneder skal der over hele Vesteuropa gennemføres en storstilet undersøgelse af de økonomiske virkninger, indførelsen af selvbetjeningsbutikker har haft.

Det er kun en halv snes år siden, selvbetjeningsystemet for alvor blev taget op af detailforretninger i Vesteuropa. Her i landet gik Esbjerg og Omegns Brugsforening og Hovedstadens Brugsforening i spidsen med de første selvbetjeningsbutikker i 1949. I dag mener man, der findes ca. 20.000 selvbetjeningsforretninger i Vesteuropa, og man vil nu undersøge, hvor stor en del af omsætningen, de formidler i de forskellige brancher, i hvor høj grad kooperation, private købmænd og kædeforretninger har taget ideen op, hvad selvbetjenings-systemet betyder m. h. t. omkostninger, kapitalkrav etc., og hvor stort udbyttet er.

Undersøgelsen er inspireret af den europæiske, økonomiske samarbejdsorganisation OEEC. I Danmark bekostes den af produktivitetsudvalget og udføres af Institut for salgsorganisation og reklame under ledelse af professor Max Kjær-Hansen.

Kreditten - en mare

SELVBETJENING og salg på kredit står ikke godt til hinanden. Den rationelt drevne butik kan først i fuldt mål udfylde sin opgave, når pengene er kommet i kassen samtidig med, at varerne går ud af butikken. Sådan sagde uddeler E. Rasmussen, Store Heddinge, da han som formand for Danmarks Uddelerforenings repræsentantskab fornylig aflagde beretning og i denne forbindelse oplyste, at uddelerforeningens hovedbestyrelse og FDBs øverste ledelse havde drøftet kreditspørgsmålet og var blevet enige om at iværksætte en kampagne for indførelse af kontant betaling af daglige forbrugsvarer i brugsforeningerne.

Til forberedelse af denne kampagne er nedsat et hurtigtarbejdende udvalg, der rummer repræsentanter fra alle grene af brugsforeningslivet. FDBs bestyrelse har udpeget sin formand, professor P. Nyboe Andersen foruden direktør Jacob Ingvarsen. FDBs repræsentantskab: branddirektør Johs. Lyngsø, Aars, Danmarks Uddelerforening: formanden, uddeler A. Rasmussen, Sdr. Kongerslev, og uddeler Sv. E. Fjalland. De samvirkende Brugsforeninger: assurandør Kanstrup Christensen, Silkeborg, og forretningsfører Groesen, Esbjerg.

Ved mødet i uddelerforeningens repræsentantskab udtrykte uddeler E. Rasmussen et håb om, at det nu kan lykkes at klare kreditspørgsmålet, som har redet brugsforeningerne som en mare gennem mere end en menneskealder.

Kvinderne og stemmeretten

SPØRGSMALET om kvindernes stemmeret i brugsforeningen har jo ofte været til debat, men de færreste steder er man nået frem til formulerede forslag og generalforsamlingsafstemning om sagen. Det skete imidlertid fornylig i Møborg Brugsforening ved Bækmarksbro i Vestjylland.

Denne brugsforenings vedtægter siger, at såfremt et mandligt medlem ikke selv møder på generalforsamlingen, kan hans hustru stemme i hans sted. På generalforsamlingen forleden forelagde formanden, gdr. Åge Rasmussen, et forslag om, at kvinderne skulle have stemmeret, også når manden var til stede.

Forslaget forkastedes med 26 stemmer imod, 20 for. Herefter kan kvinderne i Møborg altså stadig kun få individuel stemmeret, såfremt de lader sig indskrive som regulære medlemmer af brugsforeningen.

BRUGSFORENINGS-JUBILÆUM:

25 år: Borup Brugsforening, Halkjær, den 22. maj.

Asger Nielsen.

Chr. Christensen.

JUBILÆER I FDB

1. maj fejrer lederen af FDBs postafdeling, afdelingschef Chr. Christensen, 40 års jubilæum. „Postmesteren“, som hans uofficielle titel er, har samvittighedsfuldt ledet sin afdeling i en meget lang årrække og peger med stolthed på, at i antal af „postsager“ kan afdelingen sagtens sammenlignes med mange provinsbyers postkontorer.

Samme dag fejrer fællesforeningens arkivar Asger Nielsen, 40 års jubilæum. Virksomheden i arkivet retter sig mod livet i FDB, og Asger Nielsen holder styr på myriader af dokumenter og papirer, der skal arkiveres sådan, at de med et øjeblikks varsel kan fremtages til medarbejdere, der har brug for at studere dem.

25 års jubilæum fejres 1. maj af forvalter Erik Iversen, kolonialindkøb, København. 7. maj af assistent Roar Steffensen, kolonialsalg, København, og 8. maj af fuldmægtig Ernst Simonsen, FDB, Rønne.

FÅ LINIER

MERE END EN MILLIARD. Omsætningen i den svenske fællesforening KF nåede i 1958 det astronomiske tal: 1,053,000,000 kroner. Fremgangen var 102 millioner kroner i forhold til 1957.

MERE END 200 MILLIONER. Hovedstadens Brugsforening solgte i regnskabsåret 1958/59 varer for 204,2 millioner kroner og anslår, at omsætningen i indeværende regnskabsår stiger til 233 millioner kroner.

DYBFROSNE VARER marcherer i hastigt tempo ind i køkkenerne. Demonstrationer af de dybfrosne varers anvendelse har hovedsageligt fundet sted i brugsforeningerne,

hvor man har frysediske, og overalt har tilslutningen og interessen været stor. Men man har også demonstreret Danefrostvarernes fordele på husmoderdage, således havde oplysningsudvalget i 15. kreds (Vestsjælland) i Korsør over 500 deltagere til to demonstrationer, og to tilsvarende arrangementer i Nykøbing F. samlede mere end 700 husmødre.

DIREKTØR ROBERT STÆRMOSE (tidligere Durisol) tiltrådte sidste forår en stilling i Pakistan som rådgiver for landets regering med andelsbevægelsens opbygning. Siden juli sidste år har Robert Stærmose medvirket ved planlægningen og indretningen af Vestpakiens andelsskole i Lahore, og her vil han endnu et år virke samtidig med, at han er konsulent på oplysningsvirksomheden og andre områder indenfor Pakistans andelsbevægelse.

Det gør godt med lidt
kræs i hverdagen, og
den lækre flødechoko-
lade - den med koen -
er lige til at nyde, og
så er den drøj. 50 g plade
med vanillesmag 1.00

UHM..

hvor er den dejlig

Den kostelige Buddha og hans folk på Verdens Tag

Dalai-Lamas konflikt med kineserne og hans flugt til Indien har vendt verdens-offentlighedens interesse mod Tibet. På denne og de næste sider fortælles i tekst og billeder om dette mærkelige land, dets religion og samfundsforhold og dets bjerge: Verdens Tag.

Medmindre en mand besøger Lhasa, er hans liv på jorden unyttigt, siger de troende i store dele af Centralasien. For en tilhænger af lamaismen – en afart af buddhismen – er Tibet det hellige land og Lhasa dets mest hellige by. Med samme iver som muhammedanerne drager til Mekka og middelalderens europæere rejste til Rom, drager lamaisten til Lhasa – Dalai Lamas by, den residens, hvorfra han nu er flygtet til Indien.

Begynder man at tale med en almindelig tibetaner om Dalai-Lama, vil det antagelig vise sig, at han ikke ved, hvem det er. Dalai-Lama (som betyder „ocean-præst“) er en benævnelse, der bruges i udlandet. For tibetanerne er han først og fremmest *Djalva Rimproche*: den kostelige buddha, den helligste af Tibets mange hundrede levende buddhaer.

Han er efter lamaistisk opfattelse næsten 500 år, idet han og de forudgående 13 Dalai-Lamaer er legemliggørelsen – inkarnationer – af den samme ånd, guden Chen-Re-Zhi, hvis første inkarnation viste sig for folket engang i 1400-tallet efter vesteuropæisk tidsregning.

At anvende den tibetanske kalender ville

gøre en sådan tidsangivelse væsentlig sværere. Den opererer nemlig ikke med årstal, men giver årene navne: Hestens år, tigers år, slangens år o. s. v., 12 dyrenavne i en bestemt rækkefølge, hvorefter man vender botten og begynder forfra. Når en tibetaner forklarer, at han er født i *harens år*, må man derfor på hans udseende bedømme, om det betyder 1902, 1914, 1926 eller 1938.

Det er, som antydnet, kun den mindre væsentlige del, legemet, der dør, når en Dalai-Lama går al kødets gang. Men det kan ofte være ganske besværligt at finde ud af, hvor den guddommelige ånd i et sådant tilfælde er flyttet hen. Der gik således 6-7 år fra den 13. inkarnation døde, til man udpegede den 14., den Dalai-Lama, som nu er gået i landflygtighed. Den daværende chef for den tibetanske hær har givet en europæisk besøgende en skildring af, hvordan man da fandt frem til den dreng, hvori guddommeligheden havde taget sæde:

– Regenten (som styrer landet til den nye Dalai-Lama bliver voksen) rejste til en bellig sø, hvis vand genspejler fremtiden. I den

spejlblanke overflade så han billedet af en anden sø, ved hvis bred lå et munkekloster og en bondebytte.

De første eftersøgningsekspeditioner drog ud i 1937 (4 år efter den 13. inkarnations død), men søgte forgæves måned efter måned. Min gruppe rejste til den kinesiske provins Tsinghai. Her fandt vi et kloster som det, regenten havde set i søen, og ved siden af det et fattigt hus. For at skjule vor mission, byttede vi tøj med vore tjenere og gik ind i byen. En lille dreng på to år løb os i møde. Han greb fat i en forklædt præsts snavsede kappe og råbte: *Sera Lama! Sera Lama!* Det forunderlige var, at denne præst netop kom fra Sera-klosteret. Gamle og nye ting blev holdt hen foran drengen, og han valgte uden tøven den 13. Dalai Lamas yndlingsstrømme og hans spadserestok. På drengens legeme fandt vi også de tegn, en legemliggørelse af Chen-Re-Zhi skal bære: fremstående ører og visse modermærker på den øverste del af kroppen...

Ved næste tibetanske nytår – det var i marts 1940 – blev drengbarnet hyldet som den overste gejstlige og verdslige autoritet i landet. Han var fra nu af så hellig, at en almindelig lamaist ikke bør se på ham, men bøje hovedet dybt i hans nærværelse. Dalai-Lama er så ophøjet, at han ikke må tale til andre tibetanere end medlemmer af sin egen familie og sine personlige tjenere af abbeds rang. Kun meget højtstående personer velsigner han ved håndspålggelse, ellers sker velsignelsen ved at han vifter med et silketørklæde.

Nogen barndom at ønske sig var det ikke, den lille bondedreng med flyveørerne gik ind til. Nok flyttede hans forældre med til hovedstaden – et par af hans brødre blev også gjort til guddomme, omend mindre – men det meste af sin dag måtte drengen tilbringe i ensomhed. Han spiste alene, sov i sit eget gemak, studerede religiøse og filosofiske lærebøger alene... og selv hans få fritimer har næppe været spændende. Residenspalæet er ikke nogen velvalgt legeplads for børn.

Ganske vist siges det at omfatte 1400 rum, men det er en uhyre samling af skumle, støvede gemakker gennemtrængt af en ubeskrivelig stank af harsk smør: brændstoffet i de antikverede lamper. Selv på de guldsarkofager, smykket med perler, diamanter, rubiner og safirer, som rummer støvet af 7 tidligere Dalai-Lamaer, hviler snavset tykt.

Udefra set er Potala-slottet derimod uhyre monumentalt, opført i mange etager på en klippespids, der løfter det så højt over det øvrige Lhasa, at Potalas forgyldte tag kan ses dagsrejser bort mellem bjergene. Ingen almindelig tibetaner kan forestille sig, at denne kolossalbygning på den himmelstræbende klippe er menneskeværk. Nej, siger de, den klippespids blev skabt af ånderne og derpå opførte guden sit slot i løbet af en nat...

I virkeligheden blev Potala-paladset bygget

Stafet

den behagelige skjorte...

– en kvalitetsvare fra

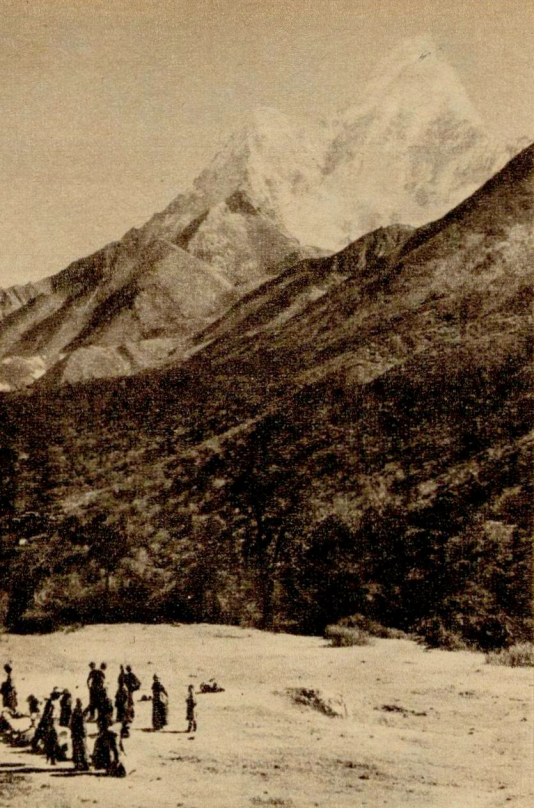
De er godt tilpas i STAFET, der sidder bekvemt og elegant. Hvid, grå, blå og beige.

Dess. 2402 **28.50**

STAFET Calpreta er strygefri og fås hvid, grå og beige.

Dess. 2410 **33.85**

De „mindre“ Himalayatoppe er bjerge på 6000-7000 meters højde.

engang i 1600-tallet – det tog mere end 50 år – og i mangt og meget er det, som om tiden har stået stille siden da, både i slottets labyrint af værelser og i det uhyre land, som ledes herfra, et område, der er 25-30 gange så stort som Danmark. En styreform, der er konservativ over al vesteuropæisk forstand, har her haft naturens støtte til at holde udviklingen tilbage.

Toppen af Mont Blanc – Europas højeste bjergtinde – ligger lavere end det normale sletteland i Tibet, og dog rager bjergene, som omgiver de tibetanske højsletter, endnu 2-3 kilometer højere op. Bjergpas i 7-8000 meters højde er adgangsvejene til Tibet, og de vogtes efter tibetansk opfattelse af ånder og dæmoner, mod hvilke den afskyelige snemand nærmest er en hyggelig rejsekammerat.

Bag denne afspærring var Tibet i århundreder „det lukkede land“ og Lhasa „den forbudte by“ for alle ikke-troende og specielt for alle europæere. Efter at en engelsk militærekspedition i 1904 trængte frem til Lhasa (hvor den bl. a. medvirkede ved indsættelsen af den 13. Dalai Lama) mildnedes denne afspærringspolitik ganske vist en smule, men endnu efter den 2. verdenskrig bestod der dog et forbud for alle tibetanere mod at huse fremmede, med mindre der forelå en udtrykkelig autorisation fra højeste sted. Og selv om en del videnskabsmænd og diplomater nu har været i Lhasa, er tilstandene i landet stort set middelalderlige.

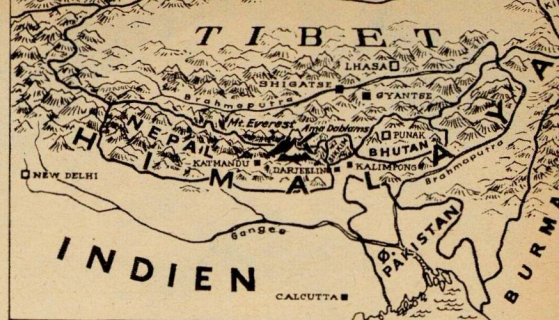
Endnu pløjer man med okseforspændt træplov og høster med segl. Endnu bygger man huse af flade sten, kittet sammen med jord og ler – stald i stueetagen og beboelse ovenpå – hvis man da ikke lever et rent nomadeliv, suppleret med stratenrøveri. Adskillige af bjergstammerne synes at se temmelig stort på, om de vender bøsserne med en købmandskaravane, en skatteopkræver fra Lhasas præsteskab eller en kinesisk polit-kommissær. Endnu kan praktisk talt ingen udenfor den gejstlige stand læse eller skrive (men man har i klostrene fundet 2000-årige sanskrit-dokumenter). Endnu helbreder man mange sygdomme med spyt fra hellige mænd. Endnu

viser de fromme deres tro ved at kravle på hænder og knæ *sidelæns* rundt om Potalabydelen, en strækning på 8 kilometer. (Nogle går hjem om natten under denne tur, andre lejer en stedfortræder, men så er det ikke så virksomt – heller ikke for stedfortræderen.)

I én henseende er den tibetanske leveform yderst liberal: hvad ægteskab angår. Det er f. eks. lige så legalt for en kone at have flere mænd (eventuelt 2-3 brødre) som for en mand at have flere koner. Baggrunden for sådanne ægteskaber er i regelen, at man vil holde sammen på en hjord eller anden ejendom, som ellers ville blive splittet op i for små bidder til at danne et eksistensgrundlag. Rent familiemæssigt plejer både flerkoneri og det modsatte at forme sig mindst lige så harmonisk som et gennemsnitsægteskab i Vest-europa, påstår folk, der har studeret problemet. Selv munke og nonner kan gifte sig – og der findes adskillige fællesklostre.

Hver familie forventes at lade mindst én søn gå den gejstlige vej – hvilket kan betyde alt muligt fra at være ulønnet arbejdsmand på et klosterlandbrug til at være regenten, der styrer Dalai-Lamas hånd. Tilsammen udgør disse munke, præster og abbed'er en skare på hundredtusinder, hvis opretholdelse naturligvis må hvile som en uhyre vægt på dette fattige land og dets fåtallige befolkning. Man gætter på, at der findes 3 millioner indbyggere i Tibet, men det kan i virkeligheden også være 1 eller 6 millioner.

Hverken bjerge, overtro eller et middelalderligt-autoritært styre har dog været i stand til at holde vor tids teknik helt ude fra Tibet. Mens den 13. Dalai-Lamas store interesse var heste, havde den nuværende amatørfotografering som hobby, da han var en stor dreng. Inden den kinesiske besættelse af landet kunne man i Lhasas basarer købe amerikansk

kosmetik og svejtsiske armbåndsure side om side med smør af yak-oksen og papirstrimler med magiske bønner til at anbringe i de titusinder af bedemøller, som kranser de øde bjergveje.

Da kineserne kom til, forærede de Dalai-Lama 10 biler og en telefon (Lhasa nr. 1). Mere afgørende på det tekniske område var dog nok, at de begyndte en systematisk efter-søgning af værdifulde mineraler, byggede en fantastisk motorvej over bjergene fra Kina og åbnede en flyverute på Lhasa. Det er altså en konflikt med både økonomiske, politiske og religiøse sider, som nu har fordrevet den 14. inkarnation. Da han i 1950 begyndte en lignende flugt, beskyttede munke og præster hans færd mod dæmonernes angreb ved at lægge rækker af småsten langs begge vejsider hundreder og atter hundreder af kilometer. Kun tiden kan vise, om deres tro og troskab også kan beskytte den samfundsorden, den kostelige buddha er overhovedet for.

HIMALAYA er endnu ikke besejret.

Se de to følgende sider.

**godt
tilpas
i**

Stafet

Nu skiftes til det lette, elegante og slidstærke STAFET: fin rib undertøj med elastikgaranti ... og med kvalitet for meget mere end prisen.

Dess. 3T34:

Trøje 7.65

Dess. 3B34:

Tilsv. benkl. ... 7.65

- en kvalitetsvare fra

MOUNT EVEREST

LHOTSE

DEN FREDELIGE KAMP OM HIMALAYA

Bjerget, som er så højt, at ingen fugl kan flyve over det, kalder sherpaerne Mount Everest. Men flyvemaskinen kan. Her er et luftbillede af verdens højeste bjergtop. Forneden til venstre er indsat et billede af bjergbestigere i færd med at slå lejr.

over de allerhøjeste toppe i Himalaya. Året efter blev den næsthøjeste tinde nået og næste år igen nr. 3 og 5. Kun nr. 4, Lhotse (se billedet ovenfor) holdt stand mod dette stormløb.

Men der er stadig uløste opgaver for en alpinist i Himalaya – ja, Hillary selv mener, at mange lavere bjerge byder på endnu større vanskeligheder end Mount Everest og vil kræve udviklingen af en helt ny bestigningsteknik.

Hvordan man end organiserer og udruster fremtidens ekspeditioner, er der dog én bestanddel, man næppe nogen sinde vil kunne undvære: sherpaerne. Medlemmer af denne lille bjergstamme på knapt 100.000 medlemmer har deltaget i praktisk talt alle fremstød og båret byrderne for de hvide sahibs, siden det første virkelige forsøg på at nå Everests top i 1920. Det var med fuld ret, at en sherpa, Tenzing, blev den ene af de to mænd, som i 1953 nåede denne tinde.

Oprindeligt kommer sherpaerne fra Tibet, og selv om de fleste nu bor i Nepal eller Indiens randbjerge, er de stadig lamaister. Sherpa-foreningen, som tidligere var et religiøst broderskab, er imidlertid nu en fagforening for bjergbestigningsmandskab med faste takster. Sådan forandrer tiderne sig, selv i Himalaya.

Da Hillary og Tenzing i 1953 nåede toppen af jordens højeste bjerg, Mount Everest, forestillede mange sig sikkert, at bjergbestigningen i Himalaya derefter måtte ebbe ud. I den grad har kampen om Mount Everests 8882 meter høje tinde overskygget alt andet i Himalayas historie i den sidste menneskealder – ja, i årevis også den strid af en helt anden art, som nu har nået sin kulmination i Tibet ved dette kæmpebjergs fod.

Det var imidlertid, som om sejren over Mount Everest brød den fortryllelse, der hidtil havde hvilet

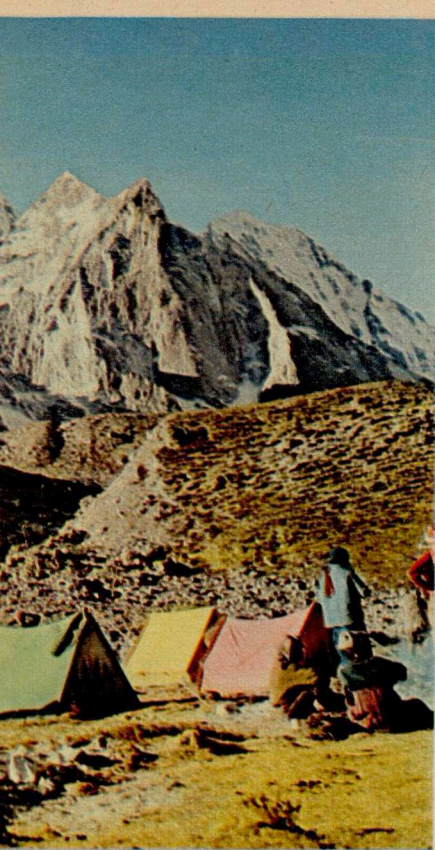

FRA LEJRPLADS

arbejder ekspeditionen sig højere og højere op, som disse på en dag. Sidste lejr før angrebet på toppen ligger om når han hviler i sin sovepose om natten. Bære-arbejderte og anden udrustning op til den sidste lejrplads fra Himalaya-klubben, som er med til at organisere næ

LEJRPLADS
 billedet viser – undertiden kun få hundrede meter højt, at en europæer må bruge iltapparat, endog alder derfor sherpaerne. De sherpaer, som bærer pen, får titlen tiger – ledsaget af en tiger-medalje alle ekspeditioner og har fast kontor i Darjeeling.

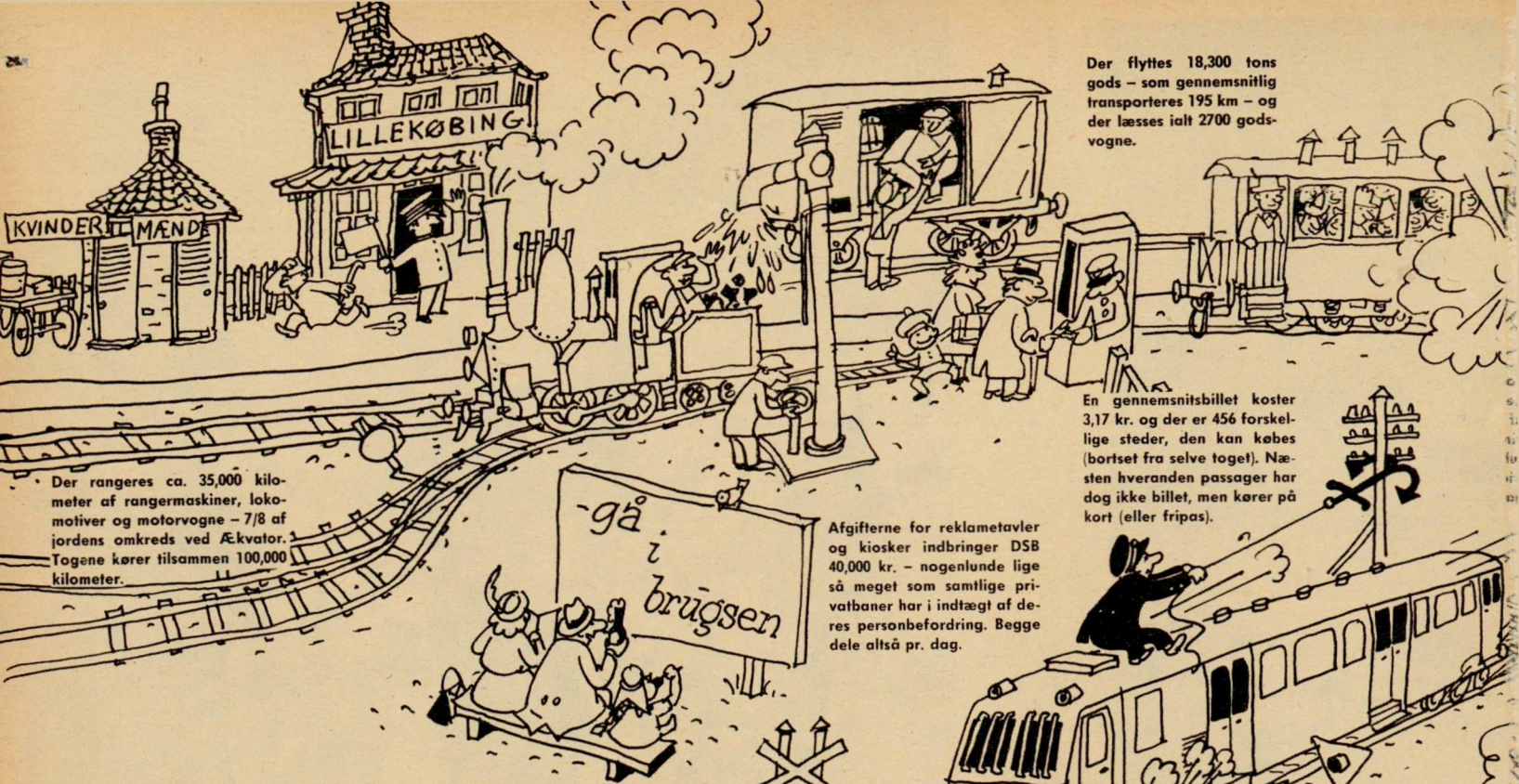

„DET SVAGE KØN“
 Sherpa-kvinder er små og spinkle, men mange af dem bærer under en hel dagsmarch en byrde svarende til $\frac{2}{3}$ af deres egen vægt. Adskillige ekspeditioner har da også benyttet kvindelige bærere – dog ikke i de helt store højder. En mandlig sherpa plejer i fladt terræn at kunne bære en byrde på små 50 kilo og oppe på de højere og stejlere etaper ca. 30 kilo – anbragt i en rem om panden.

▲ Øverst en sherpa-familie, nederst en lama – en lamaistisk præst – af sherpa-afstamning. Tenzing skulle også have været lama, men løb fra klostret, fordi hans skrive lærer slog ham så hårdt i hovedet med tavlen.

Der flyttes 18,300 tons gods – som gennemsnitlig transporteres 195 km – og der læsses ialt 2700 godsvogne.

Der rangeres ca. 35,000 kilometer af rangermaskiner, lokomotiver og motorvogne – 7/8 af jordens omkreds ved Ækvator. Togene kører tilsammen 100,000 kilometer.

En gennemsnitsbillet koster 3,17 kr. og der er 456 forskellige steder, den kan købes (bortset fra selve toget). Næsten hveranden passager har dog ikke billet, men kører på kort (eller fripas).

Afgifterne for reklametavler og kiosker indbringer DSB 40,000 kr. – nogenlunde lige så meget som samtlige privatbaner har i indtægt af deres personbefordring. Begge dele altså pr. dag.

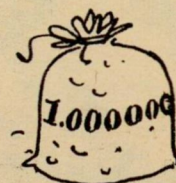
Tut-Tut-Tut!

Alle ved jo, at DSB er „Danmarks største vognmandsforretning“ – og et af statens sikre underskudsforetagender. Men hvad er det egentlig, vi får for pengene? det er det, siderne her skulle illustrere. De skildrer, hvad der i løbet af een enkelt af årets dage, en gennemsnitsdag (eller rettere sagt: et gennemsnitsdøgn) sker på De danske Statsbaner. De sidste takforhøjelser har naturligvis ikke kunnet indregnes i tallene.

Statsbanernes færger og skibe kunne på een gang transportere godt 24,000 mennesker: samtlige indbyggere i Helsingør. De sejler tilsammen ca. 250 enkeltture i døgnets løb.

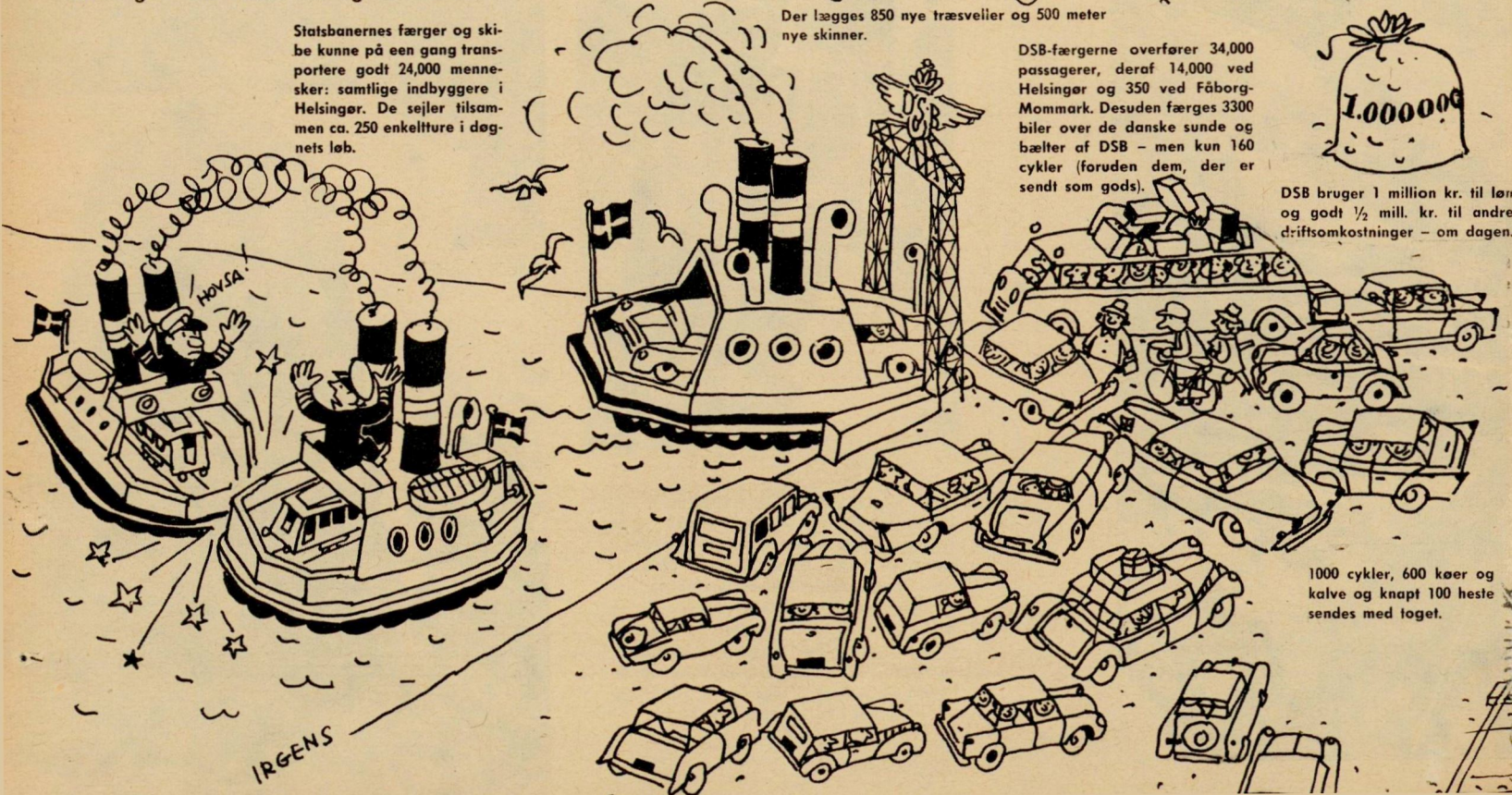
Der lægges 850 nye træsveller og 500 meter nye skinner.

DSB-færgerne overfører 34,000 passagerer, deraf 14,000 ved Helsingør og 350 ved Fåborg-Mommark. Desuden færres 3300 biler over de danske sund og bælter af DSB – men kun 160 cykler (foruden dem, der er sendt som gods).

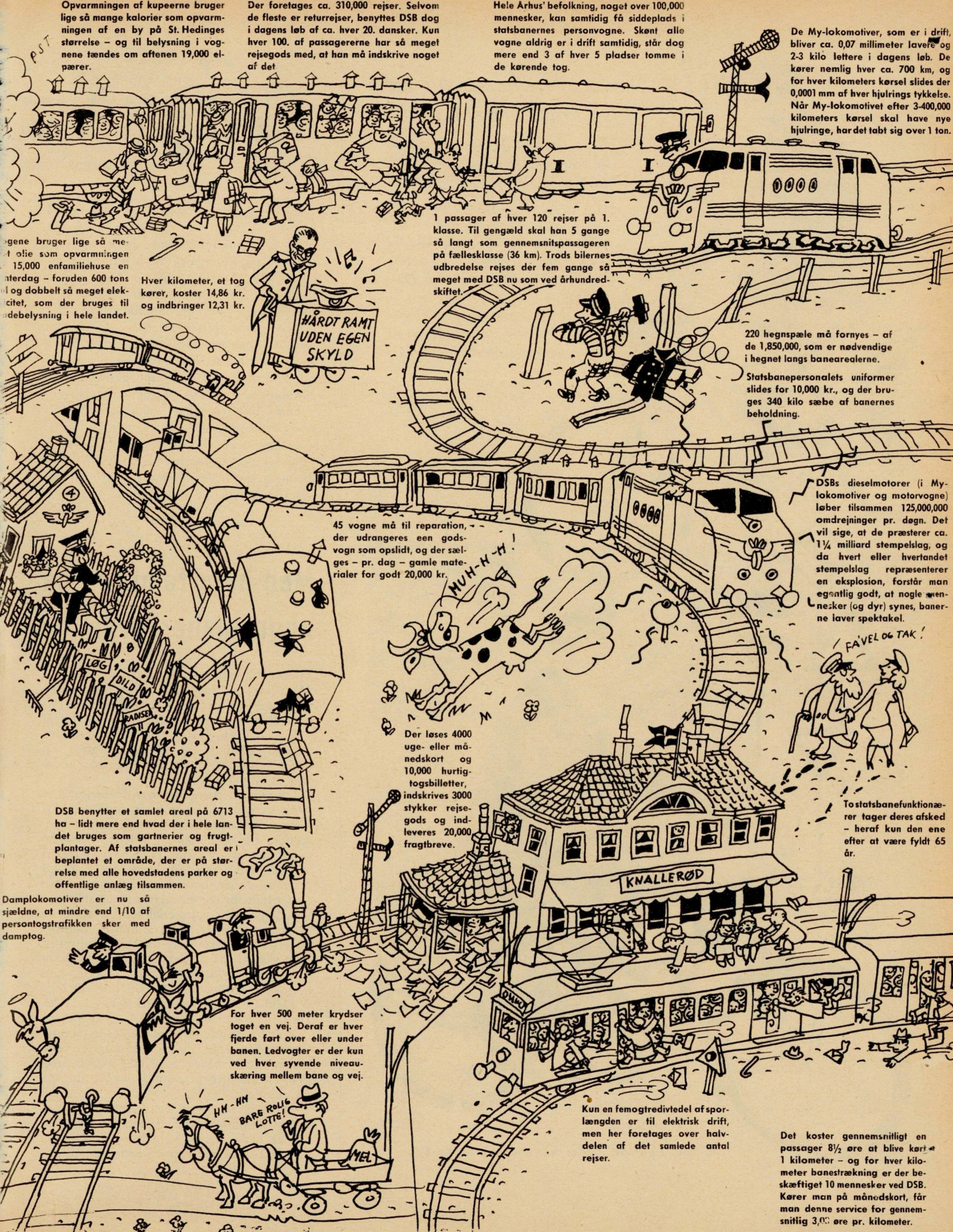

DSB bruger 1 million kr. til løn og godt ½ mill. kr. til andre driftsomkostninger – om dagen.

1000 cykler, 600 køer og kalve og knapt 100 heste sendes med toget.

Opvarmningen af kupeerne bruger lige så mange kalorier som opvarmningen af en by på St. Hedinges størrelse – og til belysning i vognene tændes om aftenen 19,000 el-pærer.

ene bruger lige så meget olie som opvarmningen af 15,000 enfamiliehuse en vinterdag – foruden 600 tons og dobbelt så meget elektricitet, som der bruges til belysning i hele landet.

Hver kilometer, et tog kører, koster 14,86 kr. og indbringer 12,31 kr.

Der foretages ca. 310,000 rejser. Selvom de fleste er returrejser, benyttes DSB dog i dagens løb af ca. hver 20. dansker. Kun hver 100. af passagererne har så meget rejsegods med, at han må indskrive noget af det

Hele Århus' befolkning, noget over 100,000 mennesker, kan samtidig få siddeplads i statsbanernes personvogne. Skønt alle vogne aldrig er i drift samtidig, står dog mere end 3 af hver 5 pladser tomme i de kørende tog.

1 passager af hver 120 rejser på 1. klasse. Til gengæld skal han 5 gange så langt som gennemsnitspassageren på fællesklasse (36 km). Trods bilernes udbredelse rejser der fem gange så meget med DSB nu som ved århundredskiftet.

220 hegnspæle må fornyes – af de 1,850,000, som er nødvendige i hegnet langs banearrealerne.

Statsbanepersonalets uniformer slides for 10,000 kr., og der bruges 340 kilo sæbe af banernes beholdning.

45 vogne må til reparation, der udrangeres en godsvogn som opslidt, og der sælges – pr. dag – gamle materialer for godt 20,000 kr.

Der løses 4000 uge- eller månedskort og 10,000 hurtigtogsbilletter, indskrives 3000 stykker rejsegods og indleveres 20,000 fragtbreve.

DSB benytter et samlet areal på 6713 ha – lidt mere end hvad der i hele landet bruges som gartnerier og frugtplantager. Af statsbanernes areal er beplantet et område, der er på størrelse med alle hovedstadens parker og offentlige anlæg tilsammen.

Damplokomotiver er nu så sjældne, at mindre end 1/10 af persontogstrafikken sker med damptog.

For hver 500 meter krydser toget en vej. Deraf er hver fjerde ført over eller under banen. Ledvogne er der kun ved hver syvende niveau-skæring mellem bane og vej.

Kun en femogtredivedel af sporenlængden er til elektrisk drift, men her foretages over halvdelen af det samlede antal rejser.

Det koster gennemsnitligt en passager 8½ øre at blive kørt 1 kilometer – og for hver kilometer banestrækning er der beskæftiget 10 mennesker ved DSB. Kører man på månedskort, får man denne service for gennemsnitlig 3,00 øre pr. kilometer.

De My-lokomotiver, som er i drift, bliver ca. 0,07 millimeter lavere og 2-3 kilo lettere i dagens løb. De kører nemlig hver ca. 700 km, og for hver kilometers kørsel slides der 0,0001 mm af hver hjulrings tykkelse. Når My-lokomotivet efter 3-400,000 kilometers kørsel skal have nye hjulringe, har det tabt sig over 1 ton.

DSBs dieselmotorer (i My-lokomotiver og motorvogne) løber tilsammen 125,000,000 omdrejninger pr. døgn. Det vil sige, at de præsterer ca. 1¼ milliard stempelslag, og da hvert eller hvert andet stempelslag repræsenterer en eksplosion, forstår man egentlig godt, at nogle mennesker (og dyr) synes, banerne laver spektakel.

To statsbanefunktionærer tager deres afsked – heraf kun den ene efter at være fyldt 65 år.

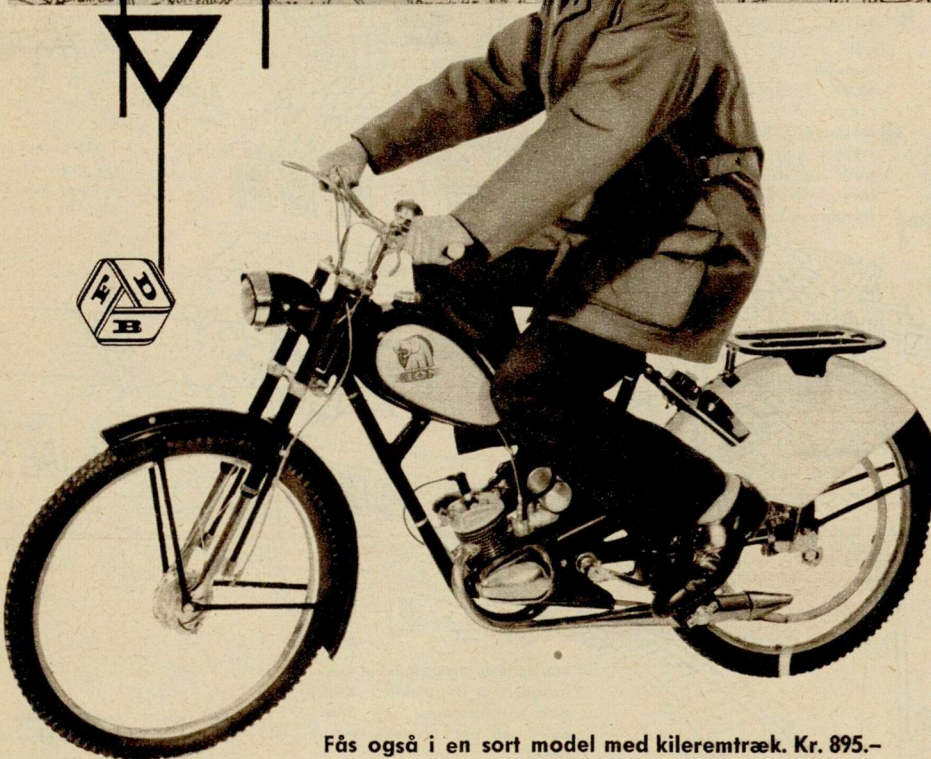

BLIV Deres egen herre på en moderne LION

59-modellen af den elegante LION er i dejlige farver og det ideelle køretøj til hverdag og på ferie. LION har alle fordelene:

2-takts Rex motor, 49 ccm – indbygget dynamo – baghjulskædetræk – lamelkobling – teleskopforgaffel og letmetalfælge. Kr. 995.–

Tal med BRUGSEN om en fordelagtig konto-ordning

Fås også i en sort model med kileremtræk. Kr. 895.–

Familiens

Hvordan får vi noget ud af ferietiden? Naturligvis skal den udnyttes, så ferien giver familiens medlemmer hvile, nye oplevelser og ny energi til hverdagens arbejde. De korte artikler på disse og de følgende sider rummer ideer og praktiske anvisninger – alt med henblik på den, der må begrænse ferieudgifterne, uden at der skal ske begrænsning i de glæder, ferien giver. Derfor skrives der ikke noget om udenlandsrejser (herom kan man tale med rejsebureauet Comus i København, Hovedstadens Brugsforenings rejsebureau). Derimod fortælles om ferie i vandrerherberge, i teltleire o.s.v., om børnenes ferie i feriekolonier og sommerleire, og om hvordan børnene, der bliver tilbage i byerne, alligevel får udbytte af ferietiden.

Med hele familien på ungdomsherberge

VANDREBEVÆGELSEN fornyer sig i disse år. Man kan ikke mere udelukkende bygge på de unge vandrefugle, som alene, parvis eller flokvis drager landet rundt med rygsæk på nakken. Nej, nu vil hele familien i stigende grad ud på ferietur sammen, og oftest er befordringsmidlet et ganske andet end apostlenes heste.

Ungdomsherbergerne har forlængst opgivet kravet om, at de besøgende ikke må være motorbefordret, og også i andre henseender tilpasser man sig tidens krav: som noget nyt byder rundt regnet en trediedel af Danmarks ungdomsherberger i år på familieværelser, hvor mor, far og børn kan få det helt for sig selv. Hvis ideen slår an – og det gør den ganske sikkert! – vil der i de kommende år blive indrettet familieværelser på endnu flere ungdomsherberger. Som eksempel kan nævnes Helsingør, hvor man håber at kunne opføre en særlig herbergsafdeling med 15-20 sådanne rum.

Også de meget billige takster – 1,25 kr. for unge under 18 år, ellers 1,75 kr. pr. nat – er medvirkende til stigende besøg på ungdomsherbergerne. Sidste år kunne Danmarks 125 herberger med ialt 10.000 sovepladser mønstre et samlet overnatningstal på cirka 430.000.

Herbergerne er jo også placeret i Danmarks skønneste egne, og mange foretrækker at lære deres eget land ordentligt at kende, før de bekoster en ferierejse til ud-

Sommer

I telt - eller i rigtig sommerhus?

ALLE SIDER af ferielivet er vældig i vækst. Vi danske bruger f. eks. næsten 400 millioner kroner årligt til at rejse i udlandet for! Men også de virkeligt billige ferier har højkonjunktur - se f. eks. til teltlivet: for to år siden var der i hele Danmark 95 autoriserede lejrpladser, i fjor var tallet 155, og til sommer kommer man op på 195. Antallet af overnatninger var sidste år godt og vel en million; i år bliver det endnu meget mere.

Hvis man vil holde ferie på denne måde, er der muligheder nok, for der findes ikke mange skønne steder i landet, som ikke har en lejrplads inden for rækkevidde af næsten ligegyldig hvilken slags transportmiddel. Men naturligvis må man have et telt med udstyr - og hvis man benytter de autoriserede lejrpladser, er også et såkaldt *lejrpass* nødvendigt. Det udstedes af de mange forskellige organisationer, som er tilknyttet Friluftsrådet, men der gælder iøvrigt ingen organisationstvung, for lejrpasset kan også fås udstedt hos de lokale turistforeninger og Dansk Vandrelaugs kontorer.

Man bør også ofre de to kroner til en lejrpladsfortegnelse, hvor alle pladser tilknyttet Lejrklubben for Danmark står opført, med oplysninger om beliggenhed, tilkørselsforhold o.s.v. samt en „stjernemærkning“, der karakteriserer, hvad de forskel-

lige pladser kan byde publikum med henblik på sanitære forhold, læ o.s.v. Tag blot ikke disse stjerner alt for højtideligt, for man kan have et strålende ophold på f. eks. en énstjernet lejrplads. - Lejrpladsfortegnelsen fås bl. a. gennem boghandelen.

Der gælder ikke enhedstakster på vore lejrpladser, men almindeligvis betales 1 krone pr. person pr. nat, det halve for børn, samt et beløb for parkering af motor-køretøj.

Lejrklubben for Danmark, som vi før nævnte, og som har et halvt hundrede sekretariater spredt ud over landet (hovedkontor: Danmarksgade 1 B, Kbhvn. V), er tilknyttet den internationale lejrorganisation FICC og udsteder *det internationale lejrpass*, der er en nødvendighed, hvis man vil benytte de efterhånden mange tusinde lejrpladser Europa over.

80-90.000 danskere benyttede lejrpladserne i deres sommerferie sidste år, men mange foretrækker jo en mere fast beboelse med rigtigt tag over hovedet. *Sommerhuse* bliver også mere og mere populære. Rundt om langs Danmarks 7500 km lange kystlinie skyder den ene sommerhuskoloni op ved siden af den anden. Hvor mange huse, der er, har man ikke rigtigt tal på, men det må løbe op i titusinder - og mange,

landet. Hvis man ønsker kontakt med fremmede folkeslag, kan man iøvrigt udmærket godt finde den på ungdomsherbergerne, hvor rundt regnet en trediedel af samtlige overnatninger skyldes udlændinge.

Der gælder ingen aldersgrænser på ungdomsherbergerne, og ferien lettes yderligere derved, at man de fleste steder kan købe mad (morgenmad 1,75 kr., middagsmad 2,75 kr.) eller i hvert fald komme til at lave den selv.

For at kunne benytte ungdomsherbergerne må man bl.a. have et vandrerkort, som udstedes af cirka 40 forskellige organisationer, først og fremmest Dansk Vandrelaug. Det danske vandrerkort åbner iøvrigt også adgang til udlandet: det har gyldighed ved herberger i de øvrige nordiske lande, i hele Vesteuropa, Italien, Spanien, Israel og mange andre lande; i udlandet er herbergernes overnatningspris ca. 2-2½ kr.

I denne forbindelse må det nævnes, at der i år sandsynligvis oprettes - forudsat midlerne dertil bevilges - en *Ungdommens Ferievejledning*, hvor særdeles rejsekyndigt personale vil give alle oplysninger om, hvorledes man kan sikre sig et meget billigt ferieophold. Vil man f. eks. gerne med knaltert til udlandet, kan der være problemer nok, som det er umagen værd at få afklaret i god tid før starten.

Ungdommens Ferievejledning vil sandsynligvis få afdelinger i Århus, Odense og København, i sidstnævnte by med tilknytning til Dansk Folke-Ferie, Frederiksborggade 42.

På god fod med FOX Signora

Fox Signora er en elegant og smidig sko med både svang- og forfodsstøtte, der giver fuldkommen fodhvile. Føres i to vidder og i str. 34 til 44. Som tegning i kitfarvet boxcalf..... 74,50

Fås i FOX-magasinerne, Stilman og Anva

mange af dem lejes i ferieperioder ud til ikke-selvejere. Turistforeningerne giver ofte og altid sikre oplysninger om lejeniveauet de pågældende steder.

Her findes i hvert fald ikke nogen enhedstakster! Man kan dog få et begreb om prisniveauet f. eks. ved at se på forholdene i Dansk Folke-Feries „feriebyer“, hvor lejen må betegnes som meget moderat.

Dansk Folke-Ferie (Frederiksborggade 42, Kbhvn. K.) råder over næsten 300 små sommerhuse, fordelt i fem feriebyer: ved Gilleleje, ved Karrebæksminde, ved Marie-lyst strand (Nykøbing Falster), Sæby Sø-

bad og den nyerehvervede ferieby ved Helsingør. I de „gamle“ feriebyers huse er der soveplads til 4 personer, og priserne er i skoleferien 75 kr. pr. uge, uden for ferien væsentligt lavere, nemlig 59 kr., i maj og september endda kun 37 kr. pr. uge. Helsingør-husene har 6 sovepladser, og her er den ugentlige leje henholdsvis 125 kr. i skoleferien, 100 kr. uden for skoleferien, og 70 kr. fra 1. september til 21. maj. – Alt er forlængst udlejet for højsæsonen.

Organisationen råder også over nogle somerpensionatspladser, ligesom den har kontakt med søsterorganisationer i udlandet.

Tusinder af bybørn kommer i feriekolonierne

MANGE, mange byfamilier holder ferie sammen med deres børn, ja år for år bliver der vel stadig flere, som er i stand til at tage familievist på landet. Det er naturligvis den bedste ferieform for enhver normal og sund familie, og netop forhold som lejrlevets vældige vækst, sommerhusenes stigende antal og ungdomsherbergernes nyindførte familieværelser er landvindinger på dette område.

Men masser af børn måtte alligevel blive i byerne hele sommeren igennem, hvis ikke der kom hjælp udefra til de enkelte familier. Her er det *feriekolonierne*, der drager langt det største læs. Og som naturligt er, knytter disse sig ofte til skolerne.

I Københavns kommune – hvor den største virksomhed af denne art trives – tager Kommunalærerforeningen sig af drengene, medens Kommunalærerindeforeningen sender skolepiger i feriekoloni. Hver for sig råder de to institutioner over op mod fyrretyve kolonier, hvortil man i skoleferien sender børn, som ikke har anden mulighed for at komme på landet. Hvert af børnene tilbringer her halvdelen af skoleferien; de udpeges af klasselærerne, og det tør siges, at der er rift om pladserne. I halvanden måned før og halvanden måned efter selve skoleferien har man endvidere svagbørnskolonier, hvortil børn, der trænger særlig hårdt til et landophold, henvises af skolelægen.

Rundt regnet 6400 københavnske drenge og lidt flere piger tilbringer på denne måde nogle dejlige ferieuger.

Tilsvarende arrangementer har man i større provinsbyer, f. eks. Århus og Aalborg; det må tillige nævnes, at en institution som Børnenes Kontor i disse to byer samt Randers råder over selvstændige feriekolonier, hvortil børn sendes i ferierne efter indstilling fra skolelægen og skolen. Børnenes Kontor – såvel i disse tre byer som i København, Horsens, Esbjerg, Odense, Slagelse, Roskilde og Lyngby – hjælper endvidere børn til den nødvendige beklædning, så de kan komme veludstyret afsted på ferieopholdet. I alle de her nævnte provinsbyer søger Børnenes Kontor at skaffe børn individuelle ophold i hjem på landet.

Sommerlejrerne er overfyldt

Ved siden af de feriekolonier, der således nærmest er knyttet til byernes skoler, har man talrige sommerlejr i forbindelse med landets mange børne- og ungdomsorganisationer. Nogen samlet beskrivelse heraf kan man umuligt give, men som eksempler kan det nævnes, at Det danske Spejderkorps hvert år sender cirka 10.000 drenge på sommerlejr i 8-10 op til 12 dage.

Norita

Garanteret sikret mod maskeløb...

Med denne NORITA nylonstrømpe risikerer De intet maskeløb. Strømpen er med det eksklusive pin-point netmønster og fås i 15 den., 60 gg. Forlang dessin 3/275 9.85

-gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

Også pigespejderne, KFUM (hvis sommerarrangementer omfatter 4-500 medlemmer), DUI og talrige andre organisationer hjælper deres medlemmer til at tilbringe nogle feriedage eller -uger i frie omgivelser.

Desuden arrangeres jo en del ferieophold af mere speciel eller socialt betonet karakter. Mødrehjælpsinstitutionen kan eventuelt anviser et ferieophold for moder og barn (der er mødrehjælpskontorer i København, Aalborg, Århus, Esbjerg, Næstved, Odense, Rønne, Sønderborg), Landsforeningen af vanføre har et feriehjem, adskillige børneinstitutioner råder over feriekolonier, og Dansk Røde Kors driver to rekreationshjem for overanstrengte, ubemidlede mødre med børn. De københavnske sundhedsplejersker har en feriekoloni for mødre med småbørn; Kirkens Korshær og De samvirkende menighedsplejer i København driver en lignende virksomhed.

Provinsbørn på besøg i København

Når børn skal på sommerferie, så skal de ud på landet, ikke sandt? – Jamen mere end halvdelen af alle Danmarks børn bor allerede på landet, og mere end halvdelen af resten igen bor i provinsbyer, hvor afstanden til det danske sommerland dog sjældent er uoverkommelig stor.

Men børnene i provinsen skal rigtignok også på ferie – og et af de steder, hvortil de kommer i størst antal, er institutionen *Provinsbørns Ferieophold* i København. Det er sikkert også en af de feriepladser, hvortil der knytter sig de største oplevelser og den største spænding.

Man er her ikke indstillet på særligt langvarige besøg – kun fra 1 til 2-4 dage – men så mange desto flere børn bliver der plads til året igennem (man holder ikke kun åbent i sommerferietiden). Sidste år var institutionen vært for mere end 25.000 gæster, som opholdt sig her i tilsammen mere end 89.000 dage. Det er naturligvis først og fremmest skolebørn og deres medfølgende lærere og lærerinder, der vejer til i disse store tal.

Besøgene arrangeres altså gennem skolerne, og rundt regnet syv hundrede af landets skoler benytter sig heraf – mere end 500 af disse skoler er jyske. Børnene overnatter og spiser på institutionen, og de får lejlighed til at aflægge en lang række besøg både i offentlige bygninger – f. eks. folketinget og statsradiofonien – endvidere museer og virksomheder, hvoriblandt FDB, stormagasiner, bilfabrikker og bryggerier.

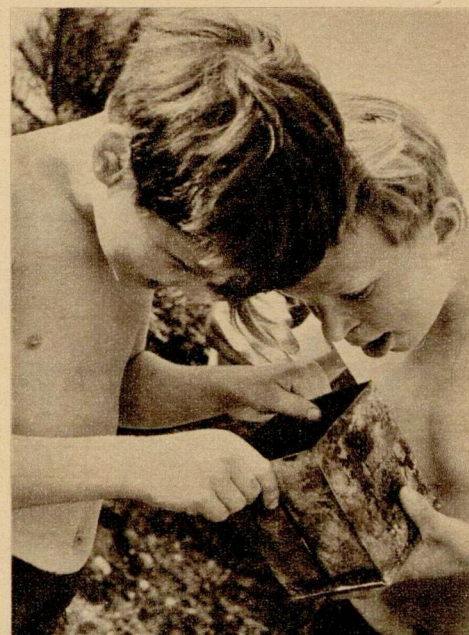
Institutionens arbejde er medvirkende til at styrke forholdet mellem hovedstaden og det øvrige land, og man søger herigennem at afbetale noget af den gæld, som hovedstaden står i til landboerne, der gennem mange år i sommerferierne har modtaget børn fra de storkøbenhavnske skoler.

Bybørn i landbohjem

Gennem mere end hundrede år har man sendt københavnske feriebørn ud i landbohjem om sommeren. – Ja, det begyndte egentlig i koleraåret 1853, fortæller skoleinspektør *Chr. Østrup*, der leder Komiteen for københavnske skolebørns landophold, men denne den allerførste appel til landbohjemmene gav ikke ét eneste svar. Man var øjensynlig bange for at få den københavnske kolerasmitte med i tilgift!

Men siden da har de københavnske feriebørn og deres forældre rigtignok fået meget at være titusinder af landbohjem taknemmelige for. Sidste år fik komiteen cirka 1200 nye tilbud om feriepladser, og hertil kommer, at rundt regnet 3000 børn er rejst ud efter invitationer, som er gentaget fra tidligere år – altså en kontakt direkte fra hjem til hjem. Ofte ser man, at en ferieplads hos en bestemt landbofamilie så at sige går i arv mellem en københavnerfamilies søskende, ja, der er eksempler på, at børn af tre slægtled er kommet i tur og orden samme sted på landet.

Udsendelsen og modtagelsen af de københavnske skolebørn, som trænger til et ferieophold på 4-6 uger i landlige omgivelser, skaber altså ofte en kontakt, som holder gennem mange år. Men udtagelsen af børnene er også temmelig streng. Den foregår gennem skolerne, hvor børnenes klasseledere ser til, at der bliver tale om børn fra

mindrebemidlede hjem – måske børn hos en enlig mor – børn som opfører sig pænt i skolen, og som kan forventes at ville falde godt til i det fremmede milieu.

Det er en helt enestående institution, og mange udlændinge kommer hertil for at studere den. Iøvrigt er det bemærkelsesværdigt, at virksomheden kulminerede i befrielsessommeren 1945, da 20.000 københavnske børn sendtes ud i nye og gamle

Se på kvalitetsskjorter i Brugsen

Det betaler sig at vælge kvalitetsskjorter i gennemført forarbejdning – både til arbejde, sport og fritid.

Her er 2 gode tilbud:

NJAL skjorten,
ternet i forskellige farver **19,50**

Slidmand

SLIDMAND skjorten i smuk
sanforiseret kitfarvet kvalitet,
26,50

19,50

– en kvalitetsvare fra

Giv Fødderne Ferie...

På stranden og i skoven, til fodbold, kørende eller i leg og sport nyder De sommeren fuldt ud, når De har lette, behagelige, moderne Codan Guld-Segl sko på fornuftigt fodtøj til fornuftige priser.

art. 512

art. 428

HOLIDAY. Pigeskolesko med gummisål og marine overlæder med hvid besætning. Str. 28-35 kr. 10,65; str. 36-39 kr. 11,75.

art. 246

TOMMY. Snøresko med mosgummisål. Sort fløj, moderne snit. Str. 34-39 kr. 17,85; str. 40-45 kr. 19,85.

art. 702

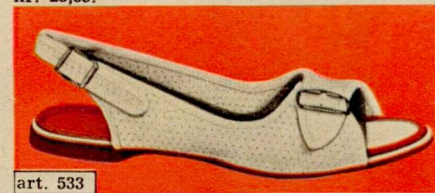
LION, blå tennissko i særklasse med transparente gummisåler. Str. 24-27 kr. 8,70; str. 28-35 kr. 9,90; str. 36-39 kr. 11,80; str. 40-48 kr. 12,90.

Sundhedstøffel, model CAPRI, med læderrem, korkmellemsål og svangstøtte. Str. 28-35 kr. 18,-; str. 36-39 kr. 19,85; str. 40-45 kr. 21,85.

art. 509

Brun plastic drenge- og herresandal, model NIZZA, i moderne facon med fodformsål, som giver let og behagelig gang. Str. 28-35 kr. 19,85; str. 36-39 kr. 21,85; str. 40-46 kr. 23,85.

art. 533

»En sko for ungdommen«. Hvidt perforeret overlæder m. spænde og birkosål. Str. 34-40 kr. 19,85.

art. 2105

SPRINT, sort sportssko med mosgummi-indersål; svangstøtte i str. 28-39. Str. 28-35 kr. 11,40; str. 36-39 kr. 13,-; str. 40-47 kr. 14,-.

det skal være godt...
det skal være

CODAN

GULD-SEGL
KVALITET

- fås i Fox-Magasinerne, Magasin ANVA, Stilman og Brugsen

Familiens Sommer

feriepladser. Så mange har man ikke brug for mere. Men komiteen vil dog være glad for i år at få 11-1200 nye tilbud om feriepladser; adressen er: Skoleinspektør Østrup, Kbhvn. S., telefon Amager 2118.

I flere af de større købstæder søger det stedlige Børnenes Kontor at løse en tilsvarende opgave, og de tager med stor glæde mod tilbud om feriepladser i hjem på landet. Vil man have et Københavnerbarn, er adressen altså Østrup, København S., og gælder det et barn fra Aarhus o. s. v. er adressen det stedlige Børnenes Kontor.

Mange børn bliver alligevel i byen

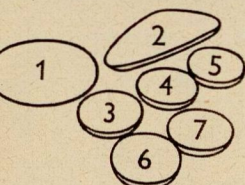
Trods alle anstrengelser, fra forældrene selv, fra lærerne, skolerne og de mange tusinde landbohjem, er der alligevel ikke så få børn, som må tilbringe en større eller mindre del af den forestående sommerferie i byen.

Men også for dem, der således bliver tilbage, er der arrangementer. Deres karakter varierer noget. Men mest udbygget er det naturligvis i storbyen, hvor *Gabriel Jensens Ferieudflugter* nu gør klar til sin 59. sæson.

GJF - som institutionen for nemheds skyld kalder sig - uddeler før ferien gennem de københavnske skoler kort til børn, der ikke på anden måde kommer på sommerferie, og for disse børn - i fjor var det ca. 13.000 - gennemføres så i ferieugerne løb en række dejlige arrangementer. Ved Rågeleje har GJF en lejr, hvor der er plads til 80 børn ad gangen. De skifter to gange om ugen - og herudover er det alt sammen endagsarrangementer. Man har adskillige faste udflugtssteder i Københavns omegn, hvor børnene bader og boltrer sig i den frie luft, der er endvidere besøg på bryggerierne, havnerundfarter, opvisning af brandvæsenet o.s.v. Hvert barn får chancen flere gange i feriens løb; ialt gennemførte GJF i fjor ca. 50.000 besøg.

Og så er der - som sidste mulighed - byernes grønne områder og legepladser, hvor tilsynet med børnene desværre langt fra er så godt, som tilfældet er i f. eks. Sverige.

- 1 Gulerodsrand med grøn salat
- 2 Bland selv-salaten
- 3 Aurorasalat
- 4 Marianne-salat
- 5 Tomatsalat
- 6 Yndlingssalaten
- 7 Forårssalat

Gulerodsrand med grøn salat

1/2 kg gulerødder, saft af 1/2 citron, 1-2 spsk. sukker, 1-2 salathoveder.

Gulerødderne skrælles, rives fint, smages til med citron og sukker. Blandingen fyldes i en randform og presses lidt sammen. Ved anretningen fyldes grøn salat i citronmarinade i midten.

Bland selv-salaten

Forskellige grønsager arrangeres pænt på et fad, således at hver kan blande sin egen salat efter ønske.

Her har vi brugt: fintsnittet hvidkål, rødkål og æble,

tynde porrerenge og fint-revet gulerod.

Færdig olie-eddikemarinade eller flasker med olie og eddike og dåser med krydderier stilles også på bordet.

Aurorasalat

Lige meget af fintrevet rødbede, gulerod, æble. Citron- eller eddikemarinade.

Marianne-salat

2 dele fintsnittet hvidkål, 1 del fintsnittet æble, 1 del appelsinstykker. Citronmarinade.

Tomatsalat

4-6 tomater skåret i skiver, 1 fintsnittet løg, evt. 1 spsk. hakket persille. Olie-eddike-marinade.

Yndlingssalaten

1 del fintrevet selleri, 1 del fintrevet æble, sukker, evt. citronsaft eller fløde-citronmarinade.

Forårssalat

3 dele fintrevet gulerod, 1 del agurktærninger. Citronmarinade.

* * * * * MARINADER * * * * *

FLØDE-CITRONMARINADE. 1/2 dl fløde, 1 spsk. sukker, saft af 1/2 citron. - Fløde og sukker piskes sammen, før citronsaften piskes i.

CITRONMARINADE. Saft af 1 citron, 1-2 spsk. sukker, 1-3 spsk. vand, evt. salt, sennep, karry el. paprika. - Marinaden rystes eller piskes sammen.

OLIE-EDDIKEMARINADE. 1 dl FDB salatolie, 1/2-1/3 dl eddike (evt. kryddereddike), 1/3 dl vand eller tomatpuré, salt, peber, sukker, evt. revet løg, sennep, karry el. paprika. - Marinaden rystes eller piskes sammen.

Sidstnævnte marinade tåler at gemmes, så det er klogt at lave en stor portion og hælde den på flaske, så er den nem at gå til, når man har travlt.

forbruger-

REDIGERET AF BODIL M. BEGTRUP

KÆLDER OG KØLESKAB

JEG HAVDE ikke drømt om, at jeg ville blive så glad for et køleskab, sagde Kirsten. Mit er ganske vist et mikroskopisk lille et, men der er ikke plads til et større i køkkenet. Vi har en udmærket kælder, men jeg må over entreen, ned ad en trappe med ti trin og henad en lang kælder-gang, før jeg når ind til kælderenes eneste kølige rum. Jeg har engang regnet ud, at jeg daglig gik trekvart kilometer eller 700-800 meter med madvarer – frem og tilbage til kælderen. Tiden, det har taget, har jeg slet ikke turdet tænke på. Nu har jeg alt det daglige i køleskabet, og jeg velsigner det...

Heldigvis er vi mennesker så-dan indrettet, at er der noget, vi ikke kan få, så trøster vi os med, at det kan vi såmænd udmærket undvære. Personligt har jeg tilbragt 15 somre i et sommerhus uden køleskab. Huset var forsynet med en kold kælder, som udmærkede sig ved at ligge under opholdsstuen gulv. Det kunne være noget kompliceret at få lemmen op og stige ned i dybet, belæsset med fade og

skåle, men det måtte man, når varmen satte ind. Foruden kælderen havde vi et flueskab på husets nordgavl. Vi oplevede ingen madforgiftninger, men madspild kunne ikke undgås, og mange indkøbsture var nødvendige. Da vi endelig fik køleskabet, fattede vi ikke, hvordan vi havde klaret os uden det.

KØLESKABET

VIL PASSES

Men et køleskab kræver skam også sit. Det skal passes med renlighed, og det er ikke gjort med bare at stuve mad og drikke ind i skabet.

I brugsanvisninger, der følger med køleskabe, står der i teksten alt om disse ting, og de bør studeres grundigt... og følges. Derimod skal man slet ikke følge de farvestrålende billeder med køleskabe på. De virker aldeles nedbrydende på vor køleskabsmoral. De viser nemlig altid et pragtfuldt, åbent køleskab,

fyldt med de herligste *utildækkede madvarer* (vi kan da ikke vise et køleskab fyldt med indpakkede varer, siger køleskabsfabrikanter og reklamefolk, og med en vis ret). Men som sagt ligger stegen rød og saftig på hylden, og desserten lokker med syltede frugter og flødeskum i falbelader. Det er skrupforkert. At der også tit ligger pølser og bananer, må vist skrives på de kære reklamefolks uvidenhed, de er jo som regel mandfolk. Men ulykken er, at disse skønne billeder prenter sig langt stærkere i husmoderens bevidsthed end brochuren kloge og udmærkede vejledende tekst. Derfor ser man i hjemmene gang på gang køleskabe fyldt med utildækkede madvarer, og gang på gang hører man klager over, at maden „smager af køleskab“, samt at køleelementer ustandseligt skal afrites.

Men alt dette er netop følgen af, at maden opbevares utildækket i skabet. Derfor må man straks indprente sig selv, og ikke mindst familien, at mad, der i forvejen ikke er emballeret, må tildækkes inden den sættes i køleskabet, og varm mad må ikke sættes i det.

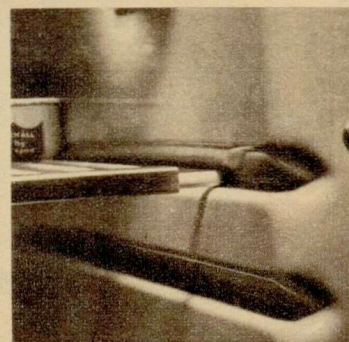
DER ER TRÆK I

KØLESKABET

I et køleskab er der en stadig luftcirkulation. Den tunge, kolde luft fra køleelementet synker langs skabets ene side ned mod skabets bund, opvarmes undervejs af maden eller af den varme luft, der kommer ind i skabet, når det åbnes, og stiger langs skabets anden side op igen, afkøles ved køleelementet – og så begynder turen forfra igen.

Luftcirkulationen virker naturligvis noget udtørrende på maden, og på grund af fordampningen fra maden tager luften også lugt med i sit omløb. Lugten smitter af på andre madvarer, og fugtigheden sætter sig som rim på køleelementet.

Bliver dette rimlag for tykt (over 1-1½ cm), får det indflydelse på skabets strømforbrug,

Det er nemt at skubbe hylderne i Major-køleskabet frem og tilbage, og de er hurtigt gjort rene.

og skabet må da afrites (se brugsanvisningen), men behandler man sit køleskab rigtigt, skulle det ikke være nødvendigt at afrite mere end hver 14. dag.

Til emballering af madvarer er plasticposer og aluminiumsfolie fortrinligt. Denne emballage fylder mindst muligt. Plasticposerne må naturligvis skylles rene og tørres godt både udvendigt og indvendigt efter brugen, og aluminiumsfolien skal ligeledes tørres godt af.

Kød, fisk, pålæg, frugt og grønsager kan gemmes i plasticposer eller folie. Flydende ting som suppe, sovse, stuvninger, salater m. m. opbevares mest praktisk i plasticbeholdere (polyæthylen) med flade låg. De er firkantede og fås i forskellige størrelser. De optager mindst muligt plads i køleskabet, da de på grund af de flade låg kan stables ovenpå hinanden.

HVAD MAN IKKE SKAL HAVE I KØLESKABET

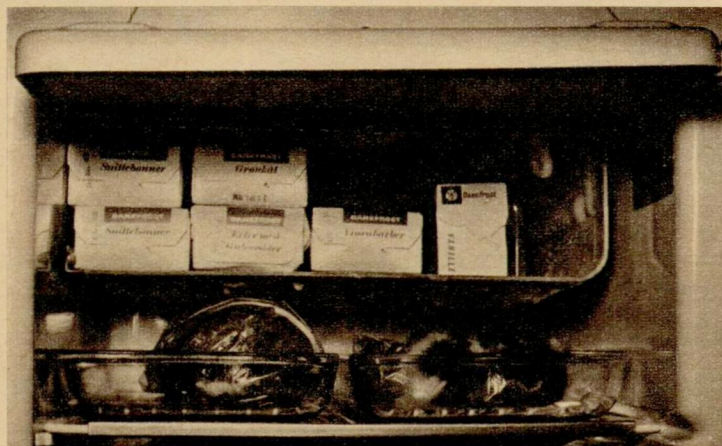
Helkonserves (derimod absolut halvkonserves).

Kolonialvarer (mel, gryn, sukker, kaffe, te o.s.v.).

Røgede kødvarer. Lagrede oste.

Grove urter.

Banener og stærkduftende æbler og pærer.

Det store fryserum i Major-køleskabet kan holde en temperatur på minus tretten grader. Her kan de dybfrosne varer ligge i fem-seks uger.

Køleskabet fra brugsen

FDBs køleskab *Major de Luxe*, som nu forhandles i brugsforeningerne, er et 115 liter kompressorskab. Det er 100 cm højt, 55 cm bredt, 54 cm dybt og er billigt i drift. En meget vigtig fornøjelse i skabet er det store fryserum, der er 28 cm dybt, 37 cm bredt og 10 cm højt. Heri kan holdes en temperatur på minus tretten grader. At denne lave temperatur kan opnås i skabet, er af største praktiske betydning for husmødrene. Forsyninger af dybfrosne varer, hentet enten fra fryseboksen eller fra butikernes frysediske kan ligge i fryserummet i mindst fem-seks uger.

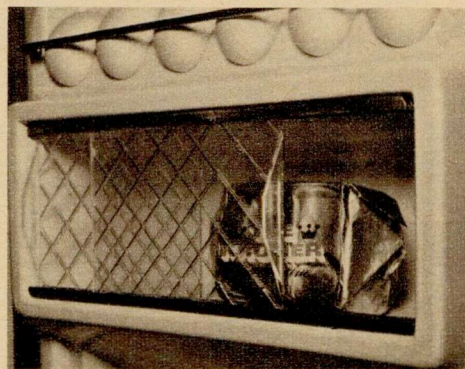
Køleskabets tre hylder hviler i riller støbt ind i skabets sider. De er så brede, at det er nemt at skubbe hylderne frem og tilbage, og de er hurtigt gjort rene. Bundhylden er skåret ud, så der er plads til flasker i køleskabets bund.

En anden nyhed er, at rummet i skabslågen til smør og margarine er lukket med en lille skydelåge. Herved opnås, at smørret ikke bliver for koldt, og at det er godt isoleret mod lugtpåvirkninger fra anden mad i skabet.

I skabslågen er der en ægbakke til seks æg, og der er to ret rummelige hylder til frugt og finere grønsager. Derimod skal

man ikke sætte flasker eller andre tunge ting i skabslågen.

Også udvendigt er skabet hensigtsmæssigt. Det fylder ikke mere end nødvendigt, og der er god fræsætningsplads ovenpå skabet. Det kan fås både højre- og venstrelåget. Det almindeligste køleskab er højrelåget, men i visse tilfælde er det vældig praktisk at kunne få et venstrelåget. Prisen er meget rimelig for et kompressorskab: kr. 995 kontant, men som regel kan det også købes på lempelige afbetalingsvilkår.

Rummet til smør eller margarine i skabslågen er lukket med en lille skydelåge.

Ikke alle synes, at forandringen er til det bedre

Da FDBs margarinefabrik i januar gik over til at pakke Tre Kroner margarine i guldfolie var det, fordi folie er en langt bedre, men ganske vist også dyrere emballage end pergamentpapiret.

Smør og margarine pakket i sølv- eller guldfolie er bedre beskyttet mod indtørring i overfladen og dermed følgende misfarvning og mod lysets skadelige indvirkning. Varen er også bedre beskyttet mod lugt og smitte fra andre varer – hvilket ikke mindst har sin betydning under transport. Smør pakket i sølvfolie er forlængst i handelen, og som regel er det et par øre dyrere end pergamentindpakket smør, medens merkostningerne ved at pakke Tre Kroner i guldfolie kan bæres – delvis takket være rationaliseringen på Vibyfabrikkerne – af margarinefabrikken, og herigennem blev en prisforhøjelse undgået.

Fordelene ved foliepakket margarine er altså indlysende. Men alligevel er

der forbrugere, som ikke er så tilfredse med folieemballage. De klager over, at guldfolien ikke er stærk nok, den kan gå i småstykker, der sætter sig i margarinene. De klager også over, at folie og pergament skiller ad, så papiret ikke kan bruges til at smøre bageplader og bageforme med.

Vibyfabrikkerne er meget lydhøre for forbrugernes erfaringer, og man er allerede i gang med at finde et andet bindemiddel mellem folie og pergament, så de to papirer ikke skiller i brug. Når det er i orden, kan Tre Kroners guldfolie også bruges til bageformenes og bagepladernes smøring, selv om det må indrømmes, at det ikke er denne lille praktiske anvendelse, man har haft i tankerne, da man vedtog at skifte emballage.

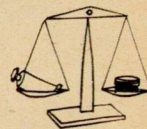
Til klagen over, at guldfolien går itu, når omslaget skræbes for vedhængende margarine, svarer fabrikken, at normalt er det jo det indre lag af pergament,

der skræbes på, og dette pergament er af samme kvalitet som den, der tidligere blev anvendt til omslag om margarinene – kun må det nu være lidt tyndere. Forklaringen på den mindre holdbarhed siges at være, at det pergament, der har et lag guldfolie udenpå, holder bedre på fugtigheden og er derfor blødere og „fanger“ lettere kniven.

Der er også spurgt, om folie ikke er giftigt. Det er det *absolut* ikke. Læg mærke til, hvor mange fødemidler, der sælges pakket i sølv- eller guldfolie: ost, pålæg, smør, chokolade m. m. Hvis materialet er giftigt, så havde sundhedsmyndighederne forlængst været på tærne. Også formkager sælges bagt i aluminiumsfolie, og Tre Kroner guldfolie kan udmærket bruges til at fore bageforme med. Det vil næppe vare længe, før alt smør og al margarine pakkes i folie, fordi det beskytter varen bedre end nogen anden emballage.

???-SVAR

● Hvorfor kan vi ikke købe ubleget undertøj, spørger Grethe Christensen på Samsø. Vi, der har brænd, har ikke altid det fineste vand, og ubleget tøj er trods alt nemmere at holde fint hvidt for os. Samtidig med dette spørgsmål slår fru Grethe et slag for mændenes arbejds-skjorter. Hun synes, de er for korte. Når manden bukkes sig under arbejdet, kryber skjorten op, og det er ikke behageligt og ser ikke kønt ud.

♣ FDBs manufakturafdeling svarer: Ubleget herreundertøj fremstilles til levering til efteråret, da der igen er efterspørgsel efter denne kvalitet. Men husk at spørge efter varen i brugsen. Det er ikke alle brugsforeninger, der tager ubleget herreundertøj hjem, men de skaffer det gerne.

Forbruger-Nyt skal gerne komme med et praj, såsnart fabrikken er leveringsdygtig. Om skjorterne siges der, at både Njal og Slidmand er syet i standardstørrelse, men ønskes det, kan man gennem brugsen bestille skjorterne ekstra lange.

● Fru Karen Pedersen, Glamsbjerg, er ked af, at hun ikke kan få skocreme til de pæne, røde og blå sommertræsko. De kunne holdes pæne meget længe, hvis de blot kunne vedligeholdes.

♣ Der er skocreme til træskoene, fru Pedersen. Man kan få pastelfarver i glas, specielt fremstillet til træskoene. Det koster 1,25 pr. glas med 50 gram. Man kan også få høj rød eller lyseblå Diamant skocreme, som kan bruges med udmærket resultat, hvis farven på træskoene ikke er helt nedslidt. Endelig kan man få en høj rød Dinar-skocreme. Den farver noget stærkere end Diamant og er derfor god, hvor træskoens farver er meget afslidt – men den findes altså kun i høj rød. Bed Deres brugs om at få skocremen hjem, hvis den ikke findes i butikken.

● Fru Inga Skals, Visborg, er meget tilfreds med, at Camferine og Dinar skocreme kan fås både i dåse og i tube, men hun er ikke tilfreds med, at der ikke findes nettovægt angivet, hverken på dåser eller tuber, og så er man jo afskåret fra at finde ud af, om det er mest fordelagtigt at købe tube eller dåse.

♣ FDBs kolonialafdeling skriver lakonisk: Det kan måske være rigtigt med vægtdokumentation på tuber og krukker, og vi skal prøve at forbedre os ... Ja, det håber vi stærkt på, og vi skal nok holde øje med, at det ikke bliver glemt. Fru Skals får de 25 kr. denne gang.

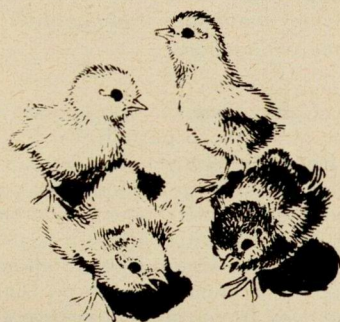
Lysbro

ROEHAKKER

MED GARANTI

**BEDST KENDT
KENDT SOM DE BEDSTE**

**LYSBRO FABRIKER
SILKEBORG**

★ hurtigste vækst

★ mindste foderforbrug

★ ensartet vækst

★ lavere afgangsprocent

Derfor er

Terramycin*
TILSKUDSFODER

det
mest anvendte antibiotika
tilskudsfoder til fjerkræ

FÅS I BRUGSEN

HUSMØDRE PÅ HØJSKOLE

SÅDAN har man det, når man er med i en af FDBs husmoderuger. I den nye og moderne indrettede elev-dagligstue på Askov Højskole hygger husmødrene sig med en ekstra kop kaffe, og samtidig går snakken om alt det, der i særlig grad optager sindene.

Her i hygge-krogen belyses emnerne af husmødre i alle aldersklasser, fra den ældre husmoder, der ser børnebørnene gro op omkring sig, til den unge husmoder, der i en ugestid har taget fri fra mand og børn.

Det viser sig, at ikke mindst dette frie samvær er med til at opfriske og forny husmødrenes syn på mange af dagligdagens problemer – og samtidig bidrager det til, at der knyttes venskaber, som holder ud over den uge, som opholdet på højskolen varer.

Selvfølgelig sidder man ikke hele dagen i hygge-krogen. Husmoderugen omfatter foredrag om familiens vilkår, om hjemmets indretning, om købevaner og litteratur og meget andet. Der er demonstrationer, og den væremæssige oplysning understreges desuden gennem besøg på FDBs virksomheder. Hertil slutter sig også udflugter og kunstnerisk underholdning.

Der har været afholdt husmoderuger i hvert af de to forudgående år, og hver gang med stor og interesseret deltagelse. Det er vel den bedste anbefaling for FDBs husmoderuger, at flere tidligere deltagere står på ventelisterne for at komme endnu en gang.

De husmødre, der ønsker at opleve det fornøjelige samvær på en højskole i en ugestid, bør snarest melde sig til FDBs oplysningsafdeling, Njalsgade 15, København S. Det koster 100 kroner at deltage i en husmoderuge, og dette beløb dækker alle omkostningerne ved opholdet (ophold, forplejning, udflugter o. s. v.), kun skal rejsen til og fra højskolen lægges til.

Ved indmeldelse bedes angivet hvilken af de to husmoderuger, man ønsker at deltage i, idet der

den 15.-20. juni afholdes husmoderuge på Krogerup Højskole (ved Humlebæk på Nordsjællands Øresundskyst), og

den 10.-15. august på Askov Højskole ved Vejen.

Programmet for husmoderugerne er ens bortset fra, at virksomhedsbesøgene naturligvis har forskelligt program.

SAA LET
skiftes Klingen

i **Zinck's**

Roehakke

– og saa sidder den fast
selv ved haardhændet Brug.

**Afprøvet paa Bygholm –
Statens Redskabsprøver**

ER DER MERE AT OPDAGE?

MAN HØRER så ofte om nye opdagelser, at man af og til tror, at nu er det nysgerrige menneske lige ved at vinde klarhed over *alt*. Det er dog langt fra tilfældet. I virkeligheden er der stadig vældige uudforskede områder, hvis plante, dyre- og menneskeliv vi endnu kun har meget sparsom viden om. Det gælder „det grønne helvede“ omkring Amazonfloden i Sydamerika, det gælder Australiens ørken, det nordlige Himalaya, den indiske og sibiriske urskov. Og det gælder verdenshavene.

Det er interessant at følge, hvor hurtigt – eller hvor langsomt – jordklodens dyreverden blev systematisk beskrevet. Aristoteles

Kæmpeskovsvinet der i 1904 fandtes i Afrika.

(322 f. K.), den græske oldtids mest alsidige videnskabsmand, omtaler 518 slags dyr. To tusind år senere beskrev den svenske naturforsker Linne 4236 dyrearter, lidt mere end hundrede år derefter kendte en tysk zoolog Möbius, ca. 416.000 dyrearter, og da der sidst, i 1946, blev gjort status, var tallet på nærmere beskrevne dyrearter svulmet op til 822.765 – men heraf var de tre femtedele (760.000) insekter.

En lille oversigt: Alene af biller har man fundet 255.000 arter, af fluer 62.000, af edderkopper 28.000. Man kender 104.000 bløddyr, 15.800 slags krebs, 21.000 fiskearter, 28.500 fugle og kun ca. 13.000 pattedyr. Kun en femtedel af dyrearterne lever i havet. Endelig kender videnskaben næsten en halv million uddøde dyrearter samt 266.700 slags planter. Hvert eneste år øges antallet på kendte plante- og dyrearter med ca. 5000 „nye“ insekter, 500 hidtil ukendte bløddyr, 20-25 pattedyr og to-tre fugle. Herved 2000 nye plantearter opdaget hvert år – og denne tilvækst vil fortsætte lang tid fremover. Til støtte for denne antagelse kan nævnes, at botanikerne kender ca. 5000 blomsterplanter på den jungledækkede kæmpeø Borneo, men mener, at det kun er ca. 40 procent af det virkelige antal. Det fik man en slags bekræftelse på, da svenskeren Eric Mjöberg bragte nogle ret tilfældigt plukkede orkideer med ud til kysten. Der var 32 nye arter i buketten.

I den sydamerikanske og afrikanske urskov pulserer livet i et fabelagtigt tempo. Her findes en rigdom af vækster og dyr, og forskere, som er rejst gennem dele af junglerne og efter næsten umenneskelige strabadser nået tilbage til civilisationen, vil absolut ikke benægte muligheden af, at direkte efterkommere af kæmpeøglerne i jordklodens oldtid stadigvæk *kan* leve i disse vældige strækninger.

For omkring 50 millioner år siden uddøde en fisk, hvis mærkelige kvastlignende finner røber det første trin af de fire bens udvikling hos padderne. Men i december 1938 fangede en indfødt fisker en mærkelig blå fisk ud for Madagascar. Andre eksemplarer af den samme fisk blev fanget i de følgende år, og en enkelt af dem blev endog holdt i live et par timer efter, at den var draget op af havet. Zoologerne måtte indrømme en fejlregning, for fangsterne var simpelthen den fisk, der var antaget for uddød for årmillioner siden.

Men også på landjorden fandtes – og findes – dyr, som lige til den nyeste tid har skjult sig for videnskaben. Det gælder således okapien, der er et led mellem giraffer og hjorte, og det gælder det såkaldte kæmpeskovsvin, der fandtes i Afrika i 1904 og som bærer sit navn med rette, skulderhøjden er over en meter.

At en fugleart kan forsvinde og dukke op 325 år senere lyder som en skrøne, men er ikke desto mindre sand. Da engelske nybyggere i 1610 gik i land på Bermuda, fandt de en vrimmel af smukke, langvingede og sortnæbbede stormfugle – på størrelse med en due. De rugede på kysten i selvgravede huler, og da de var meget delikate, blev titusinder dræbt. Udryddelsen skred så hurtigt frem, at arten allerede i 1621 blev betegnet som udryddet. Men i januar 1946 fandt to amerikanske zoologer 17 af stormfuglenes reder på Bermudas østkyst, og siden har fuglen været fredet.

Botanikerne har måske ikke kunnet præstere slet så mange sensationelle fund, men til gengæld er de få „levende forsteninger“ kendt over hele den vestlige verden. Det gælder især Kinas hellige tempeltræ *gingko'en*, som botanisk set danner overgangen fra nåle- til løvtræer. Det blev „fundet“ af en tysk læge i 1712, men først 42 år senere indplantet i Europa.

Af ukendt grund reddede denne art sig uændret gennem de årmillioner, der ellers spaltede dets nærmeste slægtninge i nåle- og løvtræer. Man kender ingen vildtvoksende gingko-træer, og meget taler for, at det var en religiøs fredning gennem utallige slægtled, der bevarede arten fra at uddø.

V. J. BRØNDEGAARD.

er oprettet af
Hovedstadens
Brugsforening

er også **Deres**
rejsebureau

er billetudstedende
og foretager
reservationer til
alle trafikmidler

HOS COMUS får De den store rejse til
den lille pris uden ekstraudgifter

Uddrag af årets
selskabsrejseprogram:

HOLSTENSK SVEJTS – de 5 søer.
8 dage 274 kr. **Europabus**
Udfl. bl. a. til Lübeck og Hamburg.

HARZ 8 dage 305 kr. Store udflugter.

RHIN 9 dage 450 kr. Bekvem ligge-
vognsrejse med store udflugter.

TYROL, GROSSGLOCKNER.
10 dage 495 kr. Sovevogn.

ØSTRIG 10 dage 500 kr. Sovevogn.
Store udflugter.

ITALIEN RUNDT, tog (sovev.) og bus.
14 dage 897 kr.
Venedig, San Marino, Rom, Sorrento,
Capri, Pompei, Pisa, Firenze m. m.

HVILEREJSE, Gardasøen. Liggevogns-
rejse. 10 dage 535 kr.

HVILEREJSE, Rivieraen, sovevognsrejse.
13 dage 665 kr. Udflugter til bl. a.
Nizza, Monaco og Portofino.

JUGOSLAVIEN, liggevognsrejse.
10 dage 590 kr. Kan forlænges.

PORTUGAL – tog og fly.
16 dage 1290 kr.

MALLORCA – fly.
15 dage 855 kr. 22 dage 1005 kr.

Rekvirer
oversigtsprogrammerne for 1959
I. Selskabsrejser.
II. Individuelle rejser.
Dag-til-dag program
for alle selskabsrejser.

COMUS
REJSEBUREAU

Nørrevold 15, København K.
Tlf. (01) Mi 6150. Telegr.: Tracomus.

**Det er økonomisk
at sy selv
- derfor har De
brug for**

ALT
for damerne

Der er også...

Praktiske gemmesider om håndarbejde. - Festlige mad-sider i farver. - Fængslende romaner og noveller - og meget andet underholdende og nyttigt at læse.

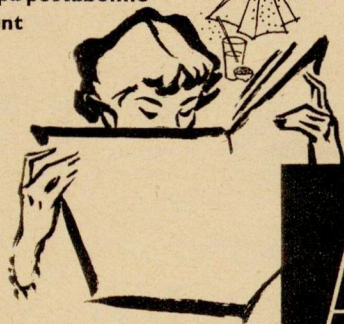
**75 øre - Fås hos
alle bladhandlere
og på postabonne-
ment**

Det er ingen sag at sy, når De har „ALT for damerne“ ved hånden! - De praktiske *snitmønstre* koster kun kr. 1,75 pr. stk., når De indsender bladets kupon - og med „Mønster på stof“ slipper De for problemer ved klipningen, for mønsteret er tegnet direkte på stoffet. - Og der følger dejligt nemme syvejledninger med.

Hver uge fikse modeller til yderst fornuftige priser. Se dem i „ALT for damerne“ på tirsdag.

**Strik noget nyt
og spændende...**

efter de udførlige opskrifter i „ALT for damerne“. Der er noget til hele familien: Praktiske dragter til børnene - og fikse og elegante modeller til Dem selv.

ALT
for damerne

**Køb hver tirsdag
- det nyttige ugeblad**

Egne og mennesker

MAN KAN dårligt tænke sig en fredeligere plet end egnen om Aggersborg. Man har udsigt over de brede engstrækninger mod vest, bredningen er som et helt lille indhav, mod nordvest skimter man den udtørrede Bygholmsvejle med kanal og sluseværk op til Lund fjord. Det er et godt, vådt land, et paradys for køer og fugle. Et fredens land-skab.

Men her har nu ikke altid været så fredeligt. Her er sket grumme og blodige ting. Den, som sætter sig fast ved det smalle Aggersund, behersker Limfjorden, sådan så man på det i fordums tid. Her var færge-stedet fra Vendsyssel til Himmerland, de to store, stridbare landsdele, som voldte de gamle konger så megen møje.

Her fra Limfjorden udgik vikingetogene, som forresten var nogle slemme sørøverforetagender. Man har da også fundet en vikingeborg her. For i vikingetiden var Aggertangen åben, og her var en god udfaldsport mod England. Derfor lagde man vikingeborgen på Aggersborggårds mark, et forbløffende anlæg svarende til Trelleborg i Vestsjælland. Det er store garnisonsanlæg med en kaserneagtig regelmæssighed som vidner om systematisk militær organisation.

Aggerkanalen sandede til og vikingetogene ebbede ud. Vikingeborgen havde ikke mere nogen betydning, men kongsgården Aggersborg havde det stadig. Det er sært at tænke på Knud den Hellige her, hvor kvæget græsser så fredeligt, og ryler og viber fløjter og skriger ved stranden. For nogen idyllisk hersker var han ikke. Han begyndte som vikingekonge og plyndrede bravt i England, men vendte hjem ved sin broder Haralds død i 1080 og satte sig ved sin hirds og sin vikingehærs hjælp i besiddelse af kongemagten. Han havde lært af sine oplevelser i det fremmede og ønskede en stærk kongemagt. Derfor blev hans korte regeringstid en kamp mod det gamle danske bondedemokrati.

KONGEN støttede sig til kirken, og som en modydelse prøvede han at indføre bispetiende i Jylland. Samtidig udbød han til leding, men flåden opløste sig, fordi bønderne hævdede, at de var i deres gode ret, da der ikke forelå nogen tingsbeslutning. Så lod kongen dem idømme store bøder, som hans ombudsmænd tog fat på at inddrive med hård hånd. Det satte hele Nordjylland i oprør.

Kong Knud opholdt sig på Børglum, men flygtede forfulgt af de vrede vendelboer. Det lykkedes ham at komme over Limfjorden ved Aggersund. Vendelboerne stormede Aggers-

borg, men Knuds mænd satte sig tappert til modværge for at dække kongens flugt. De blev hugget ned og kongsgården blev brændt. Kongen flygtede til Odense, hvor han blev hugget ned i Albani kirke. „Folket frydede sig over kongens drab og smykkede kongemordet med retsindets navn og kaldte det drab på en voldshersker,“ skriver Sakse. Hadet til Knud holdt sig i over hundrede år, skønt den katolske kirke gjorde ham til en helgen. Han er en af de ejendommeligste helgener i kirkens historie.

EN GAMMEL GÅRD

Her er så trygt ved de gamle, hvidkalkede bindingsværksslænger.

UNDER den jyske adels rejsning mod Valdemar Atterdag blev Aggersborg påny brændt, og ved bondeoprøret med Kristoffer af Bayern blev den igen lagt i grus, og borgen blev ikke mere genopbygget.

Kronen solgte gården, der gik over i adelsslægters eje for endelig – som så mange herregårde – at komme i borger- og bonde-slægters besiddelse. Og her som andre steder har der været bondeplagere og skikkelige ejere. En af de værste herremænd ligger i Aggersborg kirke, ikke langt fra gården, og hver jul har han lov at komme gården et hanefjed nærmere. Når han kommer til gården, skal den brænde, fortæller sagnet.

Det er godt, at et hanefjed er så kort, at det nok vil vare længe, før han når gården. For det var synd, om den gamle, smukke bindingsværkshovedbygning skulle brænde. Når man en sommerdag står på den toppede prolægning mellem hovedbygningens store træer, summer bierne i lindeblomsterne, og her er så trygt, som om her aldrig kunne

ske noget. De gamle bindingsværksslænger er fint hvidkalket og træværket skinner blankt af tjære. Den gamle, tilgroede have er fuld af fuglesang.

MEN en fjende har gården den dag i dag, og måske en, der er farligere end nogen, den før har haft. Det er Limfjorden eller måske snarere Vesterhavet. For dette glubske og stridbare hav, som i århundredernes løb har ædt så mange vestjyske sogne helt eller halvt, har nu sine fangarme langt inde i det frodige Limfjordsland.

Det er kanalen ved Tyborøn, der voldrer skaden, fortæller ejeren, Jakob Nørgaard. Der står en strid strøm ind i Limfjorden, og her, hvor fjorden smalner ind, gør strømmen stor skade. Vi har god og højtliggende agerjord, som strømmen naturligvis ikke kan skade, men engene tager strømmen bid for bid. Ude i fjorden har vi en holm, Borreholm hedder den, som bruges til græsning om sommeren. Siden jeg var dreng her på gården, har fjorden taget det halve af holmen. En skønne dag forsvinder den vel helt. Og lad nu være med den, men hvert år napper strømmen alene her på Aggersborg et par tønder af fjordengene. Og mange gårdejere på disse kanter går det lige-

så. Vi ser, hvordan vore gårde år for år bliver mindre.

Der er den risiko, at fjorden en dag bryder hul på dæmningerne der beskytter det store inddæmmede areal i Hanherreds vejler. Det betyder, at generationers arbejde for at vinde land ind, er tabt. Ulykken er vel, at der er investeret mange penge i Tyborøn, og det er for dyrt at flytte havnen til Hanstholm og lukke kanalen. Men i det lange løb ville det måske blive det billigste. For en stormnat tager havet måske hele tangen, og så er det galt for os allesammen. Man burde have lukket indløbet i stedet for at binde alle de penge i havnen. Men når skaden er sket, må man i det mindste foretage en ganske anderledes effektiv kystsikring på de udsatte steder i Limfjorden ... Det synes jeg må være et rimeligt krav.

Det er der flere, som nok vil synes. Man bruger millioner til udtørring og landvinding, men er det ikke vigtigt – måske oven i købet vigtigere – at beskytte den jord, vi har?

...det er så let!

farv selv med OPAL

Ta'BUKO til bords...

Nu har bogholder Nielsen fået humøret og arbejdslysten igen!

Før gik det ikke at spøge med bogholder Nielsen. Han var sur og uvenlig ... en rædsel for sine omgivelser på kontoret og et problem for sin frue.

Pludselig skete forandringen. Bogholder Nielsen blev glad og veloplagt, fuld af energi og arbejdslyst. Hvad var der sket?

Jo, bogholder Nielsen fik det råd at pleje sit „indre menneske“. Syredannende mad, fortravlede måltider og mangel på motion havde bragt uorden i hans private mekanisme. Men nu drikker Nielsen et glas velsmagende, perlende Samarin hver morgen og aften. Det virker som et indvendigt rensende bad og er velgørende for hele systemet.

Gør som Nielsen – og fru Nielsen. Drik Samarin ... det gi'r perlehumør. Fås overalt i stor flaske eller nemme portionsposer. Kun 4.25 og 2.65.

**mor-
må jeg
lave
maden...**

**Brugsens
lækre,
sukkerristede
Corn Flakes,**
tilsat maltekstrakt
er knasende sprøde -
og smager dejligt til
kærnemælkskoldskål,
ymer, tykmælk
og frugtsuppe.
- i praktiske,
lufttætte 1/4 eller
1/2 kg plasticposer,

majs

**CORN
FLAKES**

**netto
500 gr.**

FÆLLESFORENINGEN